

Studijní a vědecká
knihovna
v Hradci Králové

VÝKON A FINANCOVÁNÍ REGIONÁLNÍCH FUNKCÍ

V KNIHOVNÁCH KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE

2021

Výroční zpráva

Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové
a knihovny pověřené výkonem regionálních funkcí
v Královéhradeckém kraji

Obsah

Služby poskytované v rámci regionálních funkcí	
Krajský systém knihoven, finanční a personální zajištění regionálních funkcí	3
Úkoly regionálních funkcí knihoven v roce 2021	4
Hodnocení výkonů a financování regionálních funkcí dle jednotlivých oblastí	
Krajská knihovna – Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové	6
Pověřená knihovna pro oblast Hradec Králové – Knihovna města Hradce Králové	10
Pověřená knihovna pro oblast Jičín – Knihovna Václava Čtvrtka v Jičíně	17
Pověřená knihovna pro oblast Náchod – Městská knihovna Náchod	24
Pověřená knihovna pro oblast Rychnov n. Kn. – Kostelec n. Or. – Městská knihovna Kostelec nad Orlicí	31
Pověřená knihovna pro oblast Rychnov n. Kn. – Dobruška, Rychnov n. Kn. – Knihovna Karla Poláčka Rychnov nad Kněžnou.	35
Pověřená knihovna pro oblast Trutnov – Městská knihovna s regionálními funkcemi v Trutnově	38
Statistiky výkonů a financování regionálních funkcí za rok 2021	
Krajský sumář výkonů a financování 2021	41
Přehled výkonů a financování jednotlivých oblastí	43
Porovnání výkonů v letech 2021 a 2020	46
Komentář ke krajským výkonům regionálních služeb v roce 2021	47

Obálka

Knihovna Karla Poláčka Rychnov nad Kněžnou – rekonstrukce budovy získala titul Stavba roku 2021 Královéhradeckého kraje

Městská knihovna Vamberk – novostavba altánu v knihovně zahradě (vpravo nahoře)

Městská knihovna Broumov – nový interiér dětského oddělení (vlevo dole)

Obecní knihovna Studnice (okres Náchod) – nominace na Knihovnu roku za Královéhradecký kraj

2021

Služby poskytované v rámci regionálních funkcí

Krajský systém knihoven, finanční a personální zajištění regionálních funkcí

Krajský systém knihoven je v Královéhradeckém kraji stabilizovaný, jeho fungování je podpořeno Koncepcí rozvoje knihoven Královéhradeckého kraje na léta 2019–2023 a celostátními standardy k organizaci regionálních funkcí knihoven.

Poskytovateli regionálních služeb jsou Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové ve funkci krajské knihovny a městské knihovny v oblastech Hradec Králové, Jičín, Náchod, Kostelec nad Orlicí, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov ve funkci pověřených knihoven. V oblasti Jičín a Trutnov jsou regionální funkce centralizovány do pověřené knihovny, v ostatních oblastech je střediskový systém a na výkonu regionálních služeb se podílejí vybrané městské knihovny. Konkrétní podmínky pro fungování regionálních služeb byly sjednány ve smlouvách o přenesení regionálních funkcí mezi krajskou knihovnou a pověřenými knihovnami.

Příjemci regionálních služeb jsou knihovny registrované Ministerstvem kultury, jejichž seznam je součástí smlouvy o přenesení regionálních funkcí. V roce 2021 bylo do systému zahrnuto 378 obsluhovaných knihoven (profesionálních i neprofesionálních). Pokračoval trend mírného úbytku knihoven na vesnicích, v oblasti Hradec Králové byla zrušena knihovna v Lochenicích.

Síť obsluhovaných knihoven Královéhradeckého kraje v roce 2021:

Síť knihoven 2021	Obsluhované knihovny	Pověřené knihovny	Profesionální knihovny	Neprofesionální knihovny	Samostatně evidované pobočky	Knihovny specializované
Krajská knihovna	6	6				
Hradec Králové	94		7	83	4	0
Jičín	76		12	59	4	1
Náchod	80		10	59	10	1
Kostelec n. Or.	26		3	18	5	0
Rychnov n. Kn.	54		4	48	2	0
Trutnov	49		8	41	0	0
celkem	385	6	44	308	25	2

Personální zajištění regionálních služeb zůstalo na úrovni minulého roku, činnost byla zajištěna v přepočtu úvazkem 16,32. Na 1 pracovníka zajišťujícího regionální funkce v pověřené knihovně připadalo v průměru 29,2 knihoven. Rozdíly v jednotlivých okresech souvisejí zejména se zapojením pracovníků střediskových knihoven do realizace služeb.

Regionální funkce 2021

Oblast	Počet středisek	
	Pověřená knihovna	Městské knihovny
Hradec Králové	1	5
Jičín	0	0
Náchod	1	4
Kostelec n. Or.	1	1
Rychnov n. Kn.	1	3
Trutnov	0	0
Celkem	4	13

Počet obsluhovaných knihoven na 1 pracovní úvazek v roce 2021 (přepočtený ukazatel)	
Oblast	Počet knihoven
Hradec Králové	32,1
Jičín	29,2
Náchod	30,2
Kostelec n. Or.	23,6
Rychnov n. Kn.	27,0
Trutnov	28,9

Regionální funkce byly financovány částkou 10 098 600 Kč z dotace Královéhradeckého kraje, což je 72,2 % z celkové finanční podpory věnované rozvoji regionálních služeb, z dalších zdrojů bylo získáno 3 877 052 Kč. V tom jsou zahrnuty vlastní prostředky knihoven (zejména rozpočet krajské knihovny) 2 073 897 Kč (14,8 % celkových nákladů), zřizovatelé knihoven přispěli na nákup výměnných fondů formou dotačních nebo darovacích smluv částkou 1 405 155 Kč (10 % nákladů). A Královéhradecký kraj podpořil formou mimořádné individuální účelové dotace ve výši 398 000 Kč projekt Bookstart – S knížkou do života.

Úkoly regionálních funkcí knihoven v roce 2021

Regionální služby se řídily platným standardem z roku 2019 a smlouvami o přenesení regionálních funkcí. Ve smlouvách byly zakotveny konkrétní úkoly pro rok 2021:

Úkoly trvalé pro pověřené knihovny, vyplývající z koncepce knihovnictví

1. Pokračovat v systému získávání finančních prostředků na nákup výměnných fondů formou dotací nebo darů od zřizovatelů obsluhovaných knihoven. Zajistit uzavření smluv a účtování dotací a darů podle platných předpisů, sledovat plnění smluv. Systém podpory regionálních funkcí zhodnotit ve výroční zprávě. Připravit podmínky pro pokračování systému v následujícím roce.
2. Revize výměnného knihovního fondu provádět v souladu se zákonem č. 257/2001 Sb. (knihovní zákon) a navazujícími předpisy, jež platí pro evidenci a revizi knihovních fondů. Zprávu o výsledku revizí přiložit v daném roce k výroční zprávě o výkonu regionálních funkcí.
3. Připravovat knihovny a knihovníky na účast v soutěžích, účastnit se hodnocení knihoven, spolupracovat s komisí Vesnice roku. Oceňovat dobrou práci a propagovat úspěchy knihoven.
4. Zajistit aktualizaci Centrálního adresáře knihoven své oblasti a odkaz na adresář zveřejnit na webu Pro knihovny. Vystavit na webu Pro knihovny aktuální seznam obsluhovaných knihoven oblasti.

5. Připravit nominace na udělení titulu Knihovnice/Knihovník Královéhradeckého kraje roku za svoji obsluhovanou oblast. Informace zpracovat v rozsahu daném krajskou knihovnou a s ohledem na potřeby celostátního Slovníku českých knihovníků.
6. Nabízet cíleně metodickou i praktickou pomoc při budování webů knihoven do 3 000 obyvatel, propagovat příklady dobré praxe.
7. Poskytovat obsluhovaným knihovnám podporu při podávání žádostí v programu VISK 3 a Knihovna 21. století.

Úkoly krajské knihovny

Krajská knihovna koordinuje plnění regionálních funkcí pověřených knihoven, poskytuje odborné poradenství, svolává krajské porady, vyhodnocuje výkony knihoven. Informovanost knihoven podporuje krajský knihovnický portál na webu Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové a tištěný knihovnický zpravodaj U nás. Vzdělávání knihovníků je realizováno v krajském výukovém centru.

Aktuální úkoly pro rok 2021 stanovené krajskou knihovnou

1. V nabídce regionálních služeb se zaměřit na úkoly stanovené krajskou koncepcí, včetně realizace krajské propagační kampaně. Účastnit se přípravy programu Královéhradecké knihovnické konference na téma čtenářství.
2. Rozšířit metodickou a praktickou pomoc o novou službu Podpora vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit, vytvořit konkrétní nabídku a seznámit s ní obsluhované knihovny.
3. Poskytovat metodickou pomoc při řešení prostorových podmínek a technického vybavení knihoven, propagovat příklady dobré praxe ve zpravodaji U nás.
4. Posilovat spolupráci mezi knihovnami poskytujícími regionální služby v kraji, a to formou účasti na poradách, prostřednictvím informativních návštěv a výměn zkušeností. Posílit online komunikaci v rámci regionálních služeb, využívat k tomu jednotné komunikační nástroje, online porady a školení, sdílení dokumentů, prezentací.
5. Provést průzkum mapující bezbariérovost knihoven v kraji a jejich nabídky pro skupiny uživatelů s handicapem.
6. Pokračovat v úkolech směřujících k plnému zapojení pověřené knihovny v projektu Centrální portál knihoven na Knihovny.cz.

2021

Hodnocení výkonů a financování regionálních funkcí dle jednotlivých oblastí

Krajská
knihovna

Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové

1. Hodnocení finančního a personálního zajištění regionálních funkcí v krajské knihovně

Výkon regionálních funkcí v kraji zajišťuje především oddělení služeb knihovnám (OSK). V roce 2021 došlo v knihovně k dílčí reorganizaci útvarů. Ke konci roku zajišťovaly výkon RF tři metodičky s různou výší úvazku a šéfredaktorka knihovnického zpravodaje U nás (zařazená v oddělení vnějších vztahů a marketingu služeb). Vedoucí oddělení získala plný úvazek, nicméně stále plní některé úkoly v personální oblasti pro svoji mateřskou knihovnu. Při přepočtu na plně zaměstnané připadají na regionální funkce 3,1 úvazky a dalších 0,27 úvazku představují pomocné činnosti vykonávané ekonomickým odborem a oddělením PR. Metodičky dále plní úkoly spojené s rozvojem oboru a vlastní knihovny (koordinace praxí, vzdělávání zaměstnanců, spolupráce s dalšími subjekty apod.).

V knihovně je zřízena stálá pracovní skupina pro metodickou pomoc knihovnám.

2. Hodnocení služeb dle standardů a priorit roku

2.1 Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozbor

Stejně jako v předchozím roce byla činnost oddělení ovlivněna pandemií onemocnění covid-19, která se promítla zejména do způsobu poskytování práce a organizace činnosti oddělení. Především v jarních a podzimních měsících byla metodická činnost vykonávána zejména prostřednictvím online nástrojů v neprospěch osobních setkání.

Výkon regionálních funkcí se soustředí na veřejné knihovny kraje evidované Ministerstvem kultury ČR. V souladu s platnou celostátní Konceptí rozvoje knihoven (podopatření 2.7.7) byly především vzdělávací a konzultační služby poskytovány i specializovaným knihovnám a dalším subjektům. Krajská knihovna přenáší ve vybraných oblastech svoji regionální funkci na šest pověřených knihoven. Standard poskytovaných regionálních funkcí v kraji byl nastaven smluvně a dán rovněž Konceptí rozvoje knihoven Královéhradeckého kraje na léta 2019–2023.

Poradenská činnost knihovnám je poskytována na vyžádání. Objem konzultací je relativně stabilní. V roce 2021 bylo poskytnuto 19 konzultací (o jednu méně než v roce 2019) a dalších 8 bylo poskytnuto mimo systém RF – především Národní knihovně ČR a dalším krajským knihovnám. Tematicky se konzultace týkaly především statistického výkaznictví, tvorby

výročních zpráv, soutěží knihoven, výkonu regionálních funkcí, dotačních programů, oceňování knihovníků, nejrůznějších průzkumů apod. Dále byla průběžně poskytována poradenská činnost k dílčím problémům (telefonicky, e-mailem). Tyto činnosti, ač v souhrnu čerpají značné množství pracovního času, obvykle trvají méně než 30 minut a statisticky se neevidují.

Jako metodický a informační materiál je rovněž vydáván knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje U nás. Ten je prostřednictvím pověřených knihoven distribuován do knihoven v kraji spolu s dalšími celostátními propagačními, informačními a metodickými materiály. Zpravodaj zprostředkovává aktuální dění v oboru, přináší doporučení a příklady dobré praxe. Kromě šéfredaktorky je do práce redakční rady zapojena další zaměstnankyně oddělení. Další přispívají autorsky.

Webové stránky Pro knihovny fungují v rámci webu krajské knihovny a jsou průběžně doplňovány o nové informace.

Kvůli odlišné organizaci soutěže Městská knihovna roku a nižšímu počtu přihlášených knihoven do krajského hodnocení bylo uskutečněno méně metodických návštěv (4), nicméně oproti roku 2019 to je stále nárůst o tři návštěvy.

Oddělení spolupracovalo také na celostátních projektech. Pro Národní knihovnu byly zpracovávány dílčí analýzy a připomínkovány koncepční materiály. Dále byl zorganizován podrobný průzkum potřeby rekvalifikací v kraji. Jedna metodička byla zapojena do projektu, který se zabývá problematikou syndromu vyhoření u knihovnických profesí.

2. 2 Hodnocení knihovnických činností

Hodnocení knihovnických činností se koná průběžně. Byly zpracovány roční výkazy zpracování ročních výkazů KULT 2020 za Královéhradecký kraj v termínech daných zákonem o státní statistické službě. K této problematice bylo dále zajištěno zpracování souvisejících souborů, analýz a publikování výsledků a provedeny opravy ve sběrné databázi NIPOS.

V rámci rozborové činnosti bylo zpracováno vyhodnocení výkonů a vybavení knihoven regionu podle ustanovení standardu VKIS a analýza výkonů knihoven pomocí benchmarkingu.

Ve spolupráci s pověřenými knihovnami byla sestavena *Krajská výroční zpráva o regionálních funkcích za rok 2020* včetně výkazu výkonů a financování regionálních funkcí. Výsledky a trendy v regionálních funkcích zachycuje e-publikace *Statistická ročenka: Veřejné knihovny Královéhradeckého kraje v roce 2020*. Oba materiály byly zveřejněny na webu knihovny. Ve druhém pololetí byly uzavřeny smlouvy o přenesení RF na r. 2022.

V souvislosti s epidemiologickou situací byla opět zrušena celostátní soutěž Vesnice roku. Posléze bylo rozhodnuto, že soutěž Knihovna roku 2021 – kategorie Základní knihovna, která je na ni vázaná, se uskuteční stejně jako loni. Rovněž soutěž Městská knihovna roku vyhlašovaná SKIP se uskutečnila podle loni inovovaných pravidel.

OSK se ujalo organizace obou soutěží na krajské úrovni. Byla zpracována a předložena nominace do soutěže Městská knihovna roku, kde byla nominována Městská knihovna Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem. Byla sestavena soutěžní komise a v pilotním provozu otestována pravidla připravované soutěže obecních knihoven (viz níže). Do celostátní soutěže byla nominována Obecní knihovna ve Studnici z okresu Náchod.

Slavnostní večer spojený s předáváním ocenění Knihovnik/Knihovnice Královéhradeckého kraje roku 2021 se s ohledem na epidemiologickou situaci uskutečnil s omezením počtu pozvaných.

2.3 Vzdělávání knihovníků, semináře a porady

Vzdělávání knihovníků představuje jednu ze stěžejních činností oddělení. V roce 2021 bylo oddělením realizováno 23 akcí, z toho 9 akcí bylo z rozpočtu knihovny. Zbytek představují akce realizované s podporou dotačního podprogramu VISK 2 nebo partnerů.

Aktivity byly realizovány na základě průzkumu zájmu, který proběhl na podzim předchozího roku a sloužil zároveň i jako podklad žádosti o dotaci z podprogramu VISK 2 (Mimoškolní vzdělávání knihovníků). Obdobně byl připraven dotazník pro rok 2022 a na jeho základě byl připraven plán vzdělávání na další rok a podána nová žádost o dotaci na vzdělávací akce.

Obslouženo bylo 40 knihoven z Královéhradeckého kraje. Akcí se zúčastnili i kolegové a kolegyně z dalších 59 knihoven mimo Královéhradecký kraj a ze dvou zahraničních knihoven.

Všech školení pro knihovnickou veřejnost se celkem zúčastnilo 504 účastníků z různých typů knihoven včetně 201 účastníků z jiných krajů. Oproti roku 2019 je to o 77 % více.

Za celkovým nárůstem účastníků a zejména účastníků mimo region stojí pandemií vynucený přechod k online vzdělávání, který úspěšně nahradil většinu prezenčních aktivit. S ohledem na to, že se postupně rozšiřují možnosti knihoven a tato forma přináší řadu benefitů, plánujeme ji zařazovat i nadále.

Pro knihovníky bez knihovnického vzdělání byl v šesti dnech realizován základní knihovnický kurz k seznámení s oborem.

OSK realizovalo v loňském roce dvě velké online konference. První z nich byl druhý ročník celostátní Konference o personální práci v knihovnách a druhou Královéhradecká knihovnická konference, která se z původně regionální akce posunula k hojně celostátní návštěvnosti. Vzhledem k tomu, že hlavní část konference tvoří ukázky příkladů dobré praxe, považujeme ji za akci na podporu vzdělávacích a kulturních aktivit. Téma konference jako tradičně navázalo na krajskou propagační kampaň, věnovanou tentokrát čtenářství, a zároveň byl rok 2022 vyhlášen Rokem propagace vzdělávání.

Odborně a organizačně bylo připraveno 16 koordinačních porad – jednalo se o porady metodiků a ředitelek pověřených knihoven, koordinační porady k dílčím pracovním problémům a jednání redakční rady.

3. Souhrnné zhodnocení regionálních služeb krajské knihovny

Navzdory pandemii byly služby poskytovány v obvyklém rozsahu. Stěžejním počinem roku byla ve spolupráci s metodiky pověřených knihoven příprava konceptu a pravidel nové krajské soutěže veřejných knihoven zřizovaných obcemi a jejich pilotní otestování. Materiál byl předložen Královéhradeckému kraji, který jej přijal a na jeho základě bude soutěž vyhlašovat, přičemž SVK HK bude organizátorem soutěže.

V roce 2021 byl rovněž pod vedením OSK realizován sběr údajů o prostorovém vybavení knihoven a připraveny podklady pro krajský úřad, který pracuje na tvorbě nového dotačního titulu určeného knihovnám. Připravovaný krajský průzkum bezbariérovosti knihoven byl pro tento prioritní úkol odložen na další rok.

V rámci propagační kampaně ke čtenářství byla pro veřejnost knihoven kraje zorganizována online přednáška o čtenářství a motivaci dětí ke čtení, kam se mohli zdarma hlásit zájemci z celého kraje a byla administrována krajskou knihovnou.

Pro studenty knihovnických škol byly nadále organizovány praxe, stáže i výuka. K běžným činnostem oddělení patří i exkurze pro odbornou knihovnickou veřejnost. Ty byly pandemií ovlivněny nejvíce. Proběhla pouze jedna pro ŠVK Košice.

Zprávu sestavila: Mgr. Bohdana Hladíková, Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové

Oblast
Hradec Králové

Knihovna města Hradce Králové

1. Síť obsluhovaných knihoven

Regionální funkce (RF) vykonává Knihovna města Hradce Králové (dále KMHK) sama nebo prostřednictvím svých střediskových knihoven. Zajištění poskytování regionálních služeb na území okresu Hradce Králové funguje na základě smluv uzavřených s každým dotčeným zřizovatelem knihovny.

Změny v síti obsluhovaných knihoven: v srpnu 2021 byla zrušena knihovna v Lochenicích. Počet knihoven s neprofesionálními pracovníky v okrese Hradec Králové je 85 (81 samostatných a 4 neprofesionální pobočky prof. knihoven).

2. Finanční zajištění regionálních funkcí

Výkonem regionálních funkcí na území okresu Hradec Králové byla pověřena Knihovna města Hradce Králové. Na rok 2020 poskytl Královéhradecký kraj na zajištění regionálních funkcí Knihovně města Hradce Králové částku 2 309 600 Kč.

Regionální funkce v okrese byly financovány pouze z prostředků Královéhradeckého kraje a finančních příspěvků obcí určených výhradně na nákup knihovního fondu a dorovnány z prostředků KMHK.

Nákup knihovního fondu je jednou z nejdůležitějších činností RF. Proto je vyvíjena snaha o maximální úsporu v ostatních položkách a veškeré takto našetřené částky byly vloženy do nákupu knihovního fondu. Finance na nákup knihovního fondu jsou sdružené jednak z části dotace Královéhradeckého kraje a dále z částek získaných na základě smluv od zřizovatelů knihoven obsluhovaných v rámci výkonu RF Knihovnou města Hradce Králové. Částka získaná smluvně od obcí činila v aktuálním roce 412 500 Kč. Bylo uzavřeno 60 smluv se zřizovateli 69 knihoven (tzn. že 83,3 % zřizovatelů poskytlo finanční příspěvek). (Zřizovatelů je celkem 73; zřizují 81 samostatných knihoven.) Zatím nedošlo z hlediska pandemie a společenské situace k nějakému výraznějšímu dopadu na získané dotace. Nutná administrativa spojená s dotacemi zůstává poměrně rozsáhlá a časově náročná. Celková částka (kraj + obce), která byla vynaložena na nákup knihovního fondu, je 768 142,85 Kč. Platy pracovníků zajišťujících výkon RF byly upravovány dle platných nařízení vlády.

**Mimořádná individuální účelová dotace Královéhradeckého kraje na projekt
Bookstart – S knížkou do života**

Další finanční podporou knihoven kraje byla mimořádná individuální účelová dotace Královéhradeckého kraje na projekt Bookstart – S knížkou do života. Nabídku využilo 40 knihoven (seznam viz příloha), pro které bylo nakoupeno celkem 2 500 setů v hodnotě 200 000 Kč. Tyto knihovny následně předají sety rodinám s malými dětmi a budou s nimi pokračovat v další práci dle zásad projektu Bookstart.

Královéhradecký kraj rovněž poskytl těmto 40 „bookstartovým“ knihovnám finanční prostředky ve výši 198 000 Kč bez DPH na nákup drobného vybavení dětských koutků (př. didaktické pomůcky, hračky, dětský koberec, přebalovací pult, polštáře), dokoupení literatury pro nejmenší čtenáře (leporela apod.) a zároveň literatury pro rodiče (z oblasti psychologie, logopedie apod.).

Oba finanční příspěvky od kraje pro knihovny projektu Bookstart dle jejich individuálních požadavků vyjednala, administrativně vyřídila, objednala a rozdistribuovala Knihovna města Hradce Králové, která byla příjemcem dotace. (Poznámka: Knihovna města Hradce Králové pro sebe z těchto financí nic nečerpala! Veškerá podpora byla směřována do ostatních knihoven.) Sety, vybavení i literatura byly zakoupeny a doručeny do knihoven v závěru roku 2021 a knihovny s nimi začaly pracovat na začátku roku 2022.

3. Hodnocení personálního zajištění regionálních funkcí

RF v okrese zajišťovalo 2,9 pracovních sil: 1,45 pracovnice zajišťují chod střediskové knihovny KMHK, metodické oddělení KMHK disponuje 1,45 pracovní síly. Pracovníci byli zařazeni do platových tříd takto: vedoucí – třída 10, ostatní – třída 9.

4. Výsledky činnosti dle standardů a priorit daných krajskou knihovnou

4.1 Poradenská a konzultační činnost

Konzultace byly poskytovány podle místní potřeby jak knihovníkům, tak i zřizovatelům profesionálních i neprofesionálních knihoven. Celkem bylo za rok 2021 v rámci RF poskytnuto 554 konzultací. Nejčastěji diskutovaným problémem byly v roce 2021 automatizovaný knihovní systém a jeho změna, nové služby knihoven, prostory a rekonstrukce knihoven a projekt Bookstart S knížkou do života.

Na webu KMHK je pro knihovníky okresu spravován oddíl Pro knihovníky <http://www.knihovnahk.cz/pro-knihovniky>. Zde lze nalézt metodické materiály pro práci v knihovnách, dokumenty ke stažení i podklady k dalšímu vzdělávání. Pro lepší orientaci knihoven v nařízeních ohledně pandemie vznikla na webu KMHK nová sekce Koronavirus a knihovny <https://www.knihovnahk.cz/pro-knihovniky/sluzby/materialy-k-vyuziti/koronavirus-a-covid-19>. Průběžně je stránka stále doplňována. Rozrůstá se sekce s názvem Mozková mozaika <https://www.knihovnahk.cz/pro-knihovniky/sluzby/momo-aneb-mozkova-mozaika>. Jedná se

rozcestník odkazů všeho, co se může knihovníkům při jejich práci hodit. Mozková mozaika je praktickou pomůckou pro vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihoven.

K praktickému využití je i sekce cílená hlavně na knihovny, které se zapojily nebo budou zapojovat do regionálního systému KMHK Tritius REKS <https://www.knihovnahk.cz/pro-knihovniky/tritius-reks>.

Nová sekce Rekonstrukce a úpravy knihoven <https://www.knihovnahk.cz/pro-knihovniky/sluzby/rekonstrukce-a-upravy-knihoven> je zase odrazovým můstkem pro zřizovatele knihoven, kteří své knihovny budou rekonstruovat, a také slouží jako pomocný nástroj pro průzkum prostorového vybavení knihoven v okrese.

V rámci výkonu RF bylo vykonáno 230 metodických návštěv v knihovnách. Většina metodických návštěv proběhla společně s rozvozem výměnných souborů a byla při nich zkontrolována činnost knihoven, deník knihovny, průzkum prostorového a technického vybavení a řešeny místní problémy.

Revize webových stránek prof. knihoven okresu Hradec Králové proběhla k 13. 10. 2021 s ohledem na publikaci *Webové stránky malých knihoven. Metodické doporučení pro knihovniky v obcích do 3 000 obyvatel*. Vedoucí prof. knihoven byli s výsledky revize seznámeni na poradě prof. knihoven 19. 10. 2021.

Pokračuje projekt Šablona webu pro malé knihovny <http://webknihovny.cz/>. Díky němu mají knihovny celé republiky šanci zřídit si webovou stránku knihovny s minimálním úsilím a zanedbatelnými financemi. Knihovnám okresu a neprof. knihovnám republiky, které nepotřebují velký virtuální prostor, je tato služba poskytována zdarma. Šablonu momentálně využívá 683 knihoven, z toho 132 z Královéhradeckého kraje.

Realizace kampaně Čtenářství v knihovnách – příklady aktivit pro veřejnost

KMHK i další knihovny v okrese se do kampaně zapojily mnoha aktivitami. Byly to jak celoroční aktivity, tak i jednorázové akce; některé byly realizovány ve virtuálním prostředí.

Konkrétní aktivity prof. knihoven okresu k tématu kampaně:

- Černilov – jarní swap knih, beseda se spisovatelem;
- Smidary – bajky a pohádky s čtením v přírodě; čtenářský kroužek seniorů;
- Nechanice – městská hra napojená na literaturu k tématu v knihovně – Příběhy psů; beseda se spisovatelkou;
- Chlumec nad Cidlinou – Noc literatury, beseda se spisovatelem;
- Smiřice – Pohádkové Smiřice;
- Třebechovice – knihotaška, online čtení knih pro školy, literární jednohubky;
- Nový Bydžov – Novobydžovský quest, čtenářský kroužek, hrátky s ozoboty dle příběhu;
- KMHK – spisovatelé čtou (besedy, autogramiáda, autorské čtení), Rande s knihou naslepo, Pavlova literární poradna, přednášky o spisovatelích, Festival školní četby, městská hra Po stopách hradeckých spisovatelů, hry Lovci perel a KoťÉra, anketa Děti

doporučují dětem, klubíky projektu Bookstart, PO-Čtení, Příběhy domů – literární soutěž, příměstský tábor malých spisovatelů a další drobnější aktivity.

Praktická pomoc při realizaci kulturních, vzdělávacích a komunitních akcí

Za praktickou pomůcku lze považovat webový rozcestník pro knihovníky <https://www.knihovnahk.cz/pro-knihovniky/sluzby/momo-aneb-mozkova-mozaika>.

Z nabízených vzdělávacích akcí (v roce 2021 byly takové akce 4) si knihovníci odnášejí hotové programy, které pak mohou ve svých knihovnách rovnou použít. Nejedeme tedy realizovat akci k nim, ale průběžně a dlouhodobě je učíme, jak takové akce uspořádat, kde hledat další hotové scénáře a partnery. Na jaře 2021 se knihovníci mohli naučit, jak připravit outdoorovou hru, a několik takových hotových her jim bylo nabídnuto jednak z KMHK a též ze Štolbovy městské knihovny v Nechanicích. V listopadu 2021 pak na akci Jak na besedu: Posezení u vatry s Dvanácti měsíčky, která proběhla na pobožce Kukleny, si přímo několik pořadů pro školy vyzkoušeli a odcházeli s dávkou tipů a nápadů pro vlastní aktivity.

Vycházíme z předpokladu, že je lepší tyto dovednosti knihovníky naučit než jim dlouhodobě vykrývat potřebu místních akcí. Mezi knihovnami podporujeme i vzájemnou burzu nápadů.

4.2 Hodnocení knihovnických činností

Titul Knihovník Královéhradeckého kraje roku 2021 v kategorii Knihovník malé veřejné knihovny získal za dlouholetou knihovnickou činnost Ing. Václav Pavlíček z Obecní knihovny ze Stěžer. Ocenění bylo i symbolickým dárkem k 80. narozeninám pana knihovníka a 100. výročí založení stěžerské knihovny. Další oceněnou a novou držitelkou titulu Knihovnice Královéhradeckého kraje roku 2021, tentokrát v kategorii Knihovnice veřejné knihovny, se stala Hana Kramářová ze Štolbovy městské knihovny Nechanice.

Během celého roku byl na poradách průběžně komunikován vznik nové krajské soutěže pro knihovny. Zároveň byly vytipovány obce/knihovny, které budou osloveny pro první ročník soutěže.

V roce 2021 neproběhl v okrese Hradec Králové žádný průzkum spokojenosti uživatelů. Ve všech prof. knihovnách okresu proběhl průzkum spokojenosti uživatelů v roce 2019.

Centrální adresář knihoven za obsluhovanou oblast okres Hradec Králové byl zkontrolován a je aktualizován průběžně.

4.3 Vzdělávání knihovníků, semináře a porady

Vzdělávací akce – 4 online setkání pro knihovníky na platformě Skype:

- o 15. 2. 2021 Knihovny a koronavirus

- 15. 3. 2021 Jak na e-knihy a Bookstart – S knížkou do života (ve spolupráci s MAS Hradecký venkov)
 - 22. 3. 2021 Koronavirové knihovnické akce a nápady – příklady dobré praxe, návod na tvorbu outdoorových her
 - 19. 4. 2021 Knihovny covidu navzdory – co se povedlo – burza bezkontaktních nápadů
- Další vzdělávání – fyzická podoba:
- 18. 8. 2021 školení Tritius REKS začátečníci
 - 19. 8. 2021 školení Tritius REKS pokročilí
 - 10. 11. 2021 Jak na besedu: Posezení u vatry s Dvanácti měsíčky
- Vzdělávací akce pro prof. knihovníky – 19. 10. 2021 školení k portálu Knihovny.cz, služby Získej a EDD.
- Proběhlo 6 porad prof. knihoven: 23. 2., 20. 4., 8. 6., 31. 8., 19. 10. a 7. 12. (únor, duben, prosinec online; červen, srpen, říjen naživo).

4.4 Výměnné fondy

Tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce

Všechny střediskové knihovny nakupují knihy do výměnných knihovních fondů, zpracovávají je, sestavují a distribují VS neprof. knihovnám ve svém obvodu (dle geografického rozložení tak, aby vzdálenost mezi střediskem a obsluhovanou neprof. knihovnou byla co nejmenší).

Výměnný fond ve střediskových knihovnách zaznamenal přírůstek 3 122 knihovních jednotek. Výměnný fond celkem čítá 88 899 knihovních jednotek.

Proběhlo 17 revizí malých obsluhovaných knihoven. V 18 neprofesionálních knihovnách proběhla aktualizace VF. Dále proběhla revize výměnných fondů ve Štolbově městské knihovně v Nechanicích, ve Střediskové knihovně Smidary a revize VF MěK Smiřice.

Na neprofesionální knihovny okresu bylo rozvezeno v rámci RF 340 výměnných souborů, které obsahovaly celkem 20 413 knihovních jednotek.

Cirkulace výměnných fondů:

		Soubory	Svazky
Výměnné fondy v obsluhovaných knihovnách celkem		340	20 413
z toho	první půjčení dokumentů	340	20 413
	prolongace	0	0

4.5 Nákup, zpracování a distribuce knihovního fondu z prostředků provozovatele

Knihovna města Hradce Králové nenakupuje ani nezpracovává knihovní fond z prostředků provozovatele. K tématu jak tvořit knihovní fond jsou poskytovány běžné konzultace.

4.6 Servis automatizovaného knihovního systému využívaného pro výkon regionálních funkcí

Servis informačních technologií jsme realizovali 17 návštěvami v 13 knihovnách ve spolupráci se servisními pracovníky AKS Tritius a Clavius. Jednalo se o plánovanou údržbu dat, nastavení systému v souvislosti s přechodem na vyšší stupeň AKS a řešení aktuálních problémů v místě.

Tritius REKS v KMHK – v roce 2020 byly do tohoto nově vznikajícího regionálního systému zapojeny (díky využití dotace VISK 3) první 4 malé obecní knihovny: Blešno, Librantice, Libřice a Všestary. V roce 2021 se stejným způsobem opět díky VISK 3 zapojily knihovny: Kratonohy, Předměřice, Syrovátka a Obědovice. A zároveň bylo podáno na rok 2022 dalších 5 žádostí o dotaci VISK 3 na zapojení knihoven v obcích: Dobřenice, Praskačka, Lhota p. L., Jílovice a Dohalice.

4.7 Stav zapojení oblasti do portálu Knihovny.cz k 31. 12. 2021

KMHK byla připojena k 31. 12. 2018. V oblasti zatím není zapojena žádná další knihovna.

5. Souhrnné zhodnocení regionálních služeb za rok 2021

I rok 2021 byl ovlivněn covidem. Nicméně knihovny fungovaly, regionální funkce byly poskytovány v souladu se smlouvou o poskytnutí dotace z rozpočtu Královéhradeckého kraje i smlouvou o přenesení regionálních funkcí (uzavřenou se Studijní a vědeckou knihovnou v Hradci Králové, která vymezuje úkoly v systému regionálních funkcí pro daný rok) i Metodickým pokynem Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky.

Regionální funkce na Královéhradecku jsou poskytovány střediskovým systémem. Výhodami tohoto systému jsou: osobnější přístup k malým knihovnám, pružnější využívání fondů, rychlejší reakce na požadavky knihoven, časová úspora a v neposlední řadě neprof. knihovníci mají spádově blíž do svých střediskových knihoven než do KMHK.

Poskytování výměnných souborů považuje stále většina knihoven a jejich zřizovatelů za neocenitelné. Je to služba, které si obce považují asi nejvíce. Dále oceňují možnost konzultací o všech problémech, které se místně mohou vyskytnout. Velkou oblibu mají i praktické výměnné burzy zkušeností, které se rozvíjejí v rámci spolupráce mezi knihovnami, a naší snahou je tuto spolupráci dále podporovat.

RF v okrese jsou velmi vítané. To, že obecně naše služby jsou vnímány jako potřebné a na úrovni, dokázala právě vstřícnost OÚ při jednáních o příspěvcích na nákup knih do výměnných knihovních fondů. Na existenci regionálních služeb je závislá existence mnoha malých knihoven v okrese.

Zprávu sestavila: Bc. Kateřina Hubertová, Knihovna města Hradce Králové

Mimořádná individuální účelová dotace Královéhradeckého kraje na projekt Bookstart – S knížkou do života – seznam zúčastněných knihoven:

Regionální funkce 2021

	místo	objednavatel	knihovna
1	Batňovice	Obec Batňovice	Obecní knihovna Batňovice
2	Bystřice	Obec Bystřice	Knihovna Bystřice
3	Černilov	OBEC ČERNILOV	Místní knihovna v Černilově
4	Červený Kostelec	Knihovna Břetislava Kafky Červený Kostelec	Knihovna Břetislava Kafky Červený Kostelec
5	Česká Skalice	MĚSTO Česká Skalice	Knihovna Barunky Panklové Česká Skalice
6	Dobruška	Město Dobruška	Městská knihovna Dobruška
7	Dolní Kalná	Obec Dolní Kalná	Obecní knihovna Dolní Kalná
8	Doudleby nad Orlicí	Městys Doudleby nad Orlicí	Místní knihovna Doudleby n.O.
9	Dvůr Králové nad Labem	Městská knihovna Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem	Městská knihovna Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem
10	Hořice	Město Hořice	Městská knihovna Hořice
11	Hoříněves	Obec Hoříněves	Obecní knihovna Hoříněves
12	Hostinné	Město Hostinné	Městská knihovna Hostinné
13	Chlumeck nad Cidlinou	Město Chlumeck nad Cidlinou	Městská knihovna a turistické informační centrum Chlumeck nad Cidlinou
14	Jičín	Knihovna Václava Čtvrtka v Jičíně	Knihovna Václava Čtvrtka v Jičíně
15	Kostelec nad Orlicí	Město Kostelec nad Orlicí	Městská knihovna Kostelec nad Orlicí
16	Lázně Bělohrad	Město Lázně Bělohrad	Městská knihovna Lázně Bělohrad
17	Lodín	Obec Lodín	Místní knihovna Lodín
18	Náchod	Městská knihovna Náchod, o.p.s.	Městská knihovna Náchod, o.p.s.
19	Nechanice	Město Nechanice	Štolbova městská knihovna Nechanice
20	Nepolisy	OBEC NEPOLISY	Obecní knihovna Nepolisy
21	Nová Paka	Městská knihovna Nová Paka	Městská knihovna Nová Paka
22	Nové Město nad Metují	Městská knihovna Nové Město nad Metují	Městská knihovna Nové Město nad Metují
23	Nový Bydžov	Město Nový Bydžov	Městská knihovna, klub MEKKA a TIC Nový Bydžov
24	Pecka	Městys Pecka	Knihovna Kryštofa Haranta, Pecka
25	Radvanice	Obec Radvanice	Obecní knihovna Radvanice
26	Rtyně v Podkrkonoší	Městská knihovna Rtyně v Podkrkonoší	Městská knihovna Rtyně v Podkrkonoší
27	Rychnov nad Kněžnou	Kultura Rychnov nad Kněžnou, s.r.o.	Městská knihovna Rychnov n.K.
28	Stará Paka	Obec Stará Paka	Místní knihovna Stará Paka
29	Stračov	Obec Stračov	Obecní knihovna Stračov
30	Studnice	Obec Studnice	Obecní knihovna Studnice
31	Syrovátka	Obecní úřad Syrovátka	Obecní knihovna Syrovátka
32	Špindlerův Mlýn	Městská knihovna Špindlerův Mlýn, org. sl.	Městská knihovna Špindlerův Mlýn, org. sl.
33	Teplice nad Metují	Město Teplice nad Metují	Městská knihovna Teplice nad Metují
34	Trutnov	Městská knihovna s regionálními funkcemi v Trutnově	Městská knihovna s regionálními funkcemi v Trutnově
35	Třebechovice pod Orebem	Heldova městská knihovna Třebechovice p.O.	Heldova městská knihovna Třebechovice p.O.
36	Úpice	Městská knihovna Úpice	Městská knihovna Úpice
37	Vrchlabí	Městská knihovna Vrchlabí	Městská knihovna Vrchlabí
38	Vysoké Veselí	Město Vysoké Veselí	Knihovna Vysoké Veselí
39	Žacléř	Městská knihovna Žacléř	Městská knihovna Žacléř
40	Žlunice	Obec Žlunice	Místní lidová knihovna Žlunice

Oblast
Jičín

Knihovna Václava Čtvrťka v Jičíně

1. Síť obsluhovaných knihoven

1 základní knihovna pověřena výkonem regionálních funkcí

Obsluhované knihovny k 31. 12. 2021:

12 základních knihoven s profesionálním pracovníkem

1 specializovaná knihovna – Knihovna regionálního muzea a galerie Jičín

59 knihoven s dobrovolným knihovníkem

4 pobočky

Nové v roce 2021

- Místní knihovna Holín – probíhá rekonstrukce budovy obecního úřadu,
- Místní knihovna Mladějov – nové schody,
- Místní knihovna Vitiněves – nová knihovnice,
- Místní knihovna Dětenice – nová knihovnice,
- Místní knihovna Slavhostice – rekonstrukce knihovny a nové vybavení.

2. Hodnocení finančního zajištění regionálních funkcí včetně finanční podpory od zřizovatelů

Na rok 2021 poskytl Královéhradecký kraj na zajištění regionálních funkcí naší knihovně 1 891 000 Kč. Z této dotace byly hrazeny zejména metodická práce, zpracování knih, materiál a ostatní služby. Na nákup knih do výměnného fondu přispělo na základě darovacích smluv a dvou dotačních smluv 56 obecních úřadů částkou 367 490 Kč.

Pro pokračování systému získávání finančních prostředků na nákup výměnného fondu v následujícím roce byly v listopadu rozeslány návrhy nových darovacích smluv všem zřizovatelům obsluhovaných knihoven. Uzavírání smluv na nákup knih do výměnných fondů se zřizovateli obsluhovaných knihoven je administrativně náročné. Musí mu být věnován pracovní čas, který byl původně určen na praktickou metodickou pomoc.

3. Hodnocení personálního zajištění regionálních funkcí

Počet pracovních úvazků 2,6.

Metodička 1,0 úvazek – činnost týkající se knihoven okresu, pomoc při tvorbě webových stránek, revize, statistické rozbory, komplexní zpracování kmenového fondu knihoven.

Ředitelka 0,1 úvazku – vzdělávání, porady.

Pracovnice oddělení služeb knihovnám 0,8 úvazku – příprava výměnných souborů, jejich evidence, aktualizace webových stránek místních knihoven, pomoc při revizích.

Akvizice 0,4 úvazku – nákup a zpracování fondu.

Pracovnice automatizace 0,1 úvazku – automatizace v pověřených knihovnách, příprava vzorových projektů.

Ekonomka 0,1 úvazku – účetní operace týkající se regionálních financí.

Řidič 0,1 úvazku – rozvoz výměnných souborů, ochrana a údržba dokumentů.

4. Výsledky činnosti dle standardů a priorit daných krajskou knihovnou

4.1 Poradenská a konzultační činnost

	Rok 2020	Rok 2021
Konzultace	594	400
Metodické návštěvy	84	84
Vzdělávací akce	26	25
Akce v rámci regionálních funkcí	5	4
Počet účastníků	224	246
Účastníci v rámci regionálních funkcí	82	53
Počet vyučovacích hodin	52	58
Vyučovací hodiny v rámci regionálních funkcí	13	12
Počet revidovaných knihoven	16	14
Počet knihoven s aktualizovaným fondem	11	6
Počet revidovaných knihovnických jednotek	6 487	3 644

4.1.1 Zhodnocení zájmu o metodickou pomoc

Počet metodických návštěv: 84.

Počet poskytnutých konzultací: 400, z toho 212 bylo uskutečněno e-mailem nebo telefonicky.

Nejčastěji se konzultace týkaly problematiky webových stránek knihoven, jednání s obecními úřady o uzavření smlouvy o poskytnutí dotace na nákup knih do výměnných fondů v rámci regionálních funkcí na rok 2021 a pomoci s registrací do projektu S knížkou do života. V listopadu byly rozeslány zprávy o činnosti oddělení regionálních funkcí a využití poskytnutých finančních prostředků všem zřizovatelům obsluhovaných knihoven.

Sedmi obecním úřadům byla poskytnuta praktická pomoc s vyplněním žádostí o grant VISK 3 na rok 2022 na počítače a notebooky. Knihovny, které podaly včas žádost na rok 2021, grant úspěšně získaly.

Deset obecních úřadů mělo zájem o krajskou dotaci na rekonstrukci či vybavení knihovny. Všechny tyto knihovny navštívila metodička a ve spolupráci se starostou a knihovnicí byl vyplněn dotazník Průzkum prostorového a technického vybavení knihoven v sídlech do 3000 obyvatel v Královéhradeckém kraji, byla pořízena fotodokumentace pro potřeby průzkumu.

Knihovníci stále častěji využívali možnost e-mailové nebo telefonické konzultace v pověřené knihovně. Objem těchto krátkých konzultací stále stoupá, ale ve statistice se zaznamenávají pouze ty, které trvají alespoň 30 minut. Tímto způsobem se konzultují požadavky čtenářů, praktická pomoc při řešení nejrůznějších problémů vyskytujících se v knihovnách a poskytují se informace z oblasti knihovnických informačních služeb. Pomocníkem při jejich práci je i zpravodaj „U nás“.

V rámci regionu každoročně probíhají konzultace a přímá pomoc se zpracováním statistických výkazů. Byla provedena kontrola statistických výkazů všech veřejných knihoven a příslušných komentářů. 76 statistických výkazů včetně komentáře bylo v daném termínu odevzdáno a vloženo do databáze NIPOS.

Pomoc při revizi knihovnických fondů obsluhovaných knihoven: 14 místních knihoven. K urychlení revizí byla u 8 knihoven použita elektronická čtečka kódů. Bylo zrevidováno 3 644 svazků. Aktualizace fondů obsluhovaných knihoven: 4 místní knihovny. Ve 3 knihovnách se uskutečnila aktualizace a obsahová prověrka a v 1 knihovně proběhla aktualizace před plánovanou revizí. Fondy 2 knihoven byly po aktualizaci zpracovány do regionálního knihovního systému. Pravidelně probíhá aktualizace vlastních fondů obsluhovaných knihoven z hlediska parametrů standardu pro dobrý fond.

4.1.2 Realizace kampaně Čtenářství (příklady aktivit)

Knihovny regionu se pravidelně účastní krajských knihovnických kampaní a celostátních knihovnických akcí.

Knihovna Václava Čtvrtka v Jičíně uspořádala už třetí jarmark, jehož součástí bylo představení vloni vydané brožury Osobnosti Jičínska. Každý návštěvník (dítě i dospělý) mohl vyplnit kvíz inspirovaný brožurou ve své kategorii. V poledne proběhlo losování vítězů, kteří si na místě mohli vybrat knižní cenu.

Čtenářství se věnovaly i ostatní knihovny regionu:

Knihovna Kryštofa Haranta Pecka

- Den pro dětskou knihu – soutěže pro děti se Čtyřlístkem,
- Kočkohrátky – beseda na motivy interaktivní knížky Z deníku kočky Ťapičky,
- Ztraceni v rudolfínské Praze – beseda Renaty Šindelářové na motivy stejnojmenné knihy.

Obecní knihovna Eduarda Štorcha Ostroměř

- Seznámení s časopisem Čtyřlístek,
- Pohádka O veliké řepě – klasická pohádka O veliké řepě a moderní pohádka od Chrudoše Valouška.

Městská knihovna Lázně Bělohrad

- Jen tak si píšu – beseda s Ing. J. J. Čůtkou a uvedení nové knihy,
- Jitka Mečířová – Osobnost Kryštofa Haranta z Polžic a Bezdruzic z nedaleké Pecky,
- Vánoční knižní přání – aktivní zapojení čtenářů do tvorby fondu knihovny.

Městská knihovna Nová Paka

- Jana Rychterová – Vyjmenovaná slova,
- Beseda s ultracyklistou a autorem knih Danielem Polmanem,
- Houbové odpoledne – pro děti a dospělé. Určování hub nejen podle atlasů hub,
- Krátký animovaný film „Jak k nám přišli“ vznikl na podporu čtenářství.
<https://www.youtube.com/watch?v=3RvNaO151P8>

Městská knihovna Hořice

- Nauč Edu abecedu. Putování ve Smetanových sadech s knížkou z autorské dílny Ester a Milana Starých,
- Počteníčko Co čmeláci nevěděli – krátký program předtočený pro malé děti a jejich rodinky z knížky Adély Fialové. Nejen pro účastníky projektu Bookstart – S knížkou do života,
- Hořické obrázky. Črty veselé a vážné – čtení z knížky Václava Kudrnáče, vydané autorem v Turnově roku 1898,
- O zvičinském drakovi – prázdninová hra pro malé i velké milovníky pátrání.

Knihovna Karla Jaromíra Erbena v Miletíně

- Pasování prvňáčků na rytíře Řádu čtenářského,
- Procházký po naučné stezce spojené s pohádkovými otázkami a sladkou odměnou,
- Lovci perel.

Městská knihovna Libáň

- Pasování prvňáčků na čtenáře knihovny se spisovatelkou Dankou Šárkovou,
- Pravidelné návštěvy v knihovně – družina ze ZŠ a MŠ Libáň.

Místní knihovna Stará Paka

- Pasování na čtenáře,
- Soutěže online – Znáš historii Staré Paky, Vyřeš pohádkový kvíz,
- Den pro dětskou knihu – kvízy se Čtyřlístkem.

Městská knihovna Fráni Šrámka Sobotka

- Přednášky v rámci cyklu Lidové tradice Českého ráje a severovýchodních Čech, téma Lidová mluva, přednášela dr. L. Bachmannová,
- Besedy s Karolem Bílkem u příležitosti výstav v knihovně – básníka Václava Šolce a K. H. Borovského.

Publikační činnost:

Paní ředitelka Mgr. Jana Benešová je členkou redakční rady knihovnického zpravodaje „U nás“. Do zpravodaje bylo zasláno 14 příspěvků, autorkami jsou zaměstnanci jičínské knihovny, vedoucí městských knihoven regionu a dobrovolné knihovnice knihoven regionu.

V regionálním tisku a internetových zpravodajstvích bylo uveřejněno 123 článků o knihovnách a knihovnicích regionu.

Každý měsíc přispívá jičínská knihovna do Jičínského zpravodaje v rubrice Okénko do knihovny a zveřejňuje pozvánky na rozmanité akce, které pořádá. Celoroční krajská kampaň

o regionálních osobnostech z roku 2020 zaujala redakční radu zpravodaje, proto nadále každý měsíc vychází článek o jedné osobnosti Jičínska.

4.1.3 Budování webů Pro knihovny, pomoc při správě webů obsluhovaných knihoven

Webové stránky: 60 místních knihoven, z toho 58 knihoven používá šablonu webknihovny.cz. Pomoc s weby obsluhovaných knihoven probíhá dle požadavků knihovníků.

Portál pro knihovny na webu Knihovny Václava Čtvrťka v Jičíně měl 1 518 návštěv.

Na webové stránce byly zveřejňovány informace o mimořádných opatřeních a aktuální doporučení k provozu knihoven. Pravidelně jsou doplňovány materiály pro obsluhované knihovny a jejich zřizovatele. Každý rok je vystaven aktualizovaný statistický deník knihovny v elektronické podobě.

Knihovna Václava Čtvrťka v Jičíně využívala k propagaci akcí facebook, instagram a uživatelský profil Čtipíška Knihovnického na facebooku. Záznam z akcí a online besed, videonávody a podcasty jsou vystavovány na YouTube.

4.2 Hodnocení knihovnických činností

4.2.1 Oceňování knihovníků a účast v soutěžích

Knihovnicí roku se stala paní Zdeňka Bittnerová, knihovnice Místní knihovny v Ostružně v kategorii Knihovnice malé veřejné knihovny. Cenu si převzala 13. října 2021 na slavnostním večeru v konferenčním sále Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové.

Už podruhé proběhlo nominační krajské kolo pro soutěž Knihovna roku. Za Jičínsko nebyla nominována žádná knihovna. I v dalších letech budeme mít problém s nominací. Máme v regionu bohužel více knihoven, které mají výborné výsledky, ale neodpovídající prostředí.

4.2.2 Průzkumy spokojenosti uživatelů

U knihovníků malých knihoven proběhl průzkum o nové formě vyplňování ročního výkazu knihovny. Testovací dotazník byl přijat velmi dobře. Pouze tři knihovníci si přáli zůstat u vyplňování papírového výkazu. Průzkum spokojenosti uživatelů proběhl v Místní knihovně Vysoké Veselí.

4.2.3 Aktualizace centrálního adresáře

Adresář knihoven byl aktualizován podle požadavků Národní knihovny České republiky.

4.3 Vzdělávání knihovníků, semináře a porady (včetně soupisu akcí)

25 vzdělávacích akcí (z toho 4 v rámci regionálních funkcí) se účastnilo celkem 246 knihovníků (53 v rámci regionálních funkcí). Vzdělávání probíhalo celkem 58 hodin (v rámci regionálních funkcí 23 hodin). Na podporu vzdělávacích, kulturních a komunitních akcí se uskutečnily 2 akce s účastí 18 knihovníků. Uskutečněné akce roku 2021:

- Nástroje pro videobesedy – Mgr. Michaela Sehnalová, online,

- Tajný výlet – tematický zájezd do Městské knihovny v Rychnově nad Kněžnou a na zámek Častolovice,
- Rozvoj gramotností v informačních lekcích – Vanda Vaníčková, online,
- Mozkoherna pro knihovníky – workshop.

Všem knihovnám byly v průběhu roku předávány informační letáčky o aktuálním dění v oboru, o připravovaných akcích, knihovnicko-informační zpravodaj „U nás“ a další knihovnické materiály.

4.4 Výměnné fondy

4.4.1 Nákup, revize, aktualizace výměnných fondů

Výměnný fond byl budován s ohledem na potřeby především malých knihoven.

Na nákup knih do výměnného fondu přispělo 56 obecních úřadů částkou 367 490 Kč. Celá částka byla použita na nákup nových knih.

Na nákup dokumentů do výměnného fondu z dotace od Královéhradeckého kraje bylo vyčerpáno 245 235 Kč.

	2020	2021
Stav fondu k 31. 12.	41 880	42 008
Roční přírůstek	2 755	2 719
Roční úbytek	2 004	2 591

Aktualizace probíhá pravidelně každý rok. V roce 2021 byla zaměřena především na všechny výměnné soubory přivezené z knihoven regionu.

Revize proběhne v termínu dle vyhlášky č. 88/2002 Sb. Ministerstva kultury ČR ze dne 21. února 2002 k provedení zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb.

4.4.2 Cirkulace výměnných fondů

Počet obslužených knihoven: 63 místních knihoven a poboček.

Celkem bylo rozvezeno 182 souborů, které obsahovaly 11 274 svazků.

Knihovníci díky bohatému výměnnému fondu mohli uspokojovat požadavky svých čtenářů. Možnost půjčování audioknih a deskových her využilo 19 knihoven, které si půjčily 64 audioknih a 30 her. Profesionální knihovny mají zájem o cizojazyčnou literaturu. Knihovna Václava Čtvrťka v Jičíně je centrem jičínského regionu pro získávání cizojazyčné literatury. Seznamy nových cizojazyčných knih se pravidelně vystavují na webových stránkách knihovny. Rozvoz souborů byl realizován 2x ročně. Knihovníci, kteří odebírali soubory vícekrát za rok, využívali služeb obecních úřadů nebo vlastní auto.

2021		Soubory	Svazky
Výměnné fondy v obsluhovaných knihovnách celkem		564	34 102
z toho	první půjčení dokumentů	182	11 274
	prolongace	382	22 828

4.5 Nákup, zpracování a distribuce knihovního fondu z prostředků provozovatele

Metodické oddělení zapsalo a zkatalogizovalo do Regionálního knihovního systému pro 13 místních knihoven 507 dokumentů z vlastních knihovních fondů.

4.6 Servis automatizovaného knihovního systému využívaného pro výkon regionálních funkcí

Automatizovaný knihovní systém je aktualizován dodavatelskou firmou formou vzdálené správy. Regionální knihovní systém – celkem je do něj napojeno 37 knihoven a 41 místních knihoven má na svých webových stránkách vystaven online katalog (v rámci budování celookresního souborného katalogu). Místní knihovna Vidonice je napojena na Verbis Knihovny Kryštofa Haranta v Pecce, pod kterou jako pobočka patří.

4.7 Stav zapojení oblasti do portálu Knihovny.cz k 31. 12. 2021

Na základě spolupráce se společností KP-SYS jsme se stali součástí federace Edu ID a podepsali jsme smlouvu s Moravskou zemskou knihovnou v Brně o ochraně osobních údajů. Připravili jsme zkušební OAI set pro počáteční sklizeň našich dat, která proběhla v měsíci listopadu. Knihovny.cz provedly předběžnou deduplikaci a analýzu záznamů.

5. Souhrnné zhodnocení regionálních služeb za rok 2021

Díky účelnosti a úspornosti při nakládání s finančními prostředky určenými na fungování regionálních funkcí jsme mohli všechny služby zajistit v dostatečné míře i kvalitě, ovšem s ohledem na pandemickou situaci. Velmi důležitou součástí je finanční podpora zřizovatelů knihoven, díky jejichž příspěvkům je možné poskytnout čtenářům malých knihoven rozmanitější nabídku titulů z výměnného fondu.

Zprávu sestavila: Helena Vejvarová, Knihovna V. Čtvrťka v Jičíně

Oblast
Náchod

Městská knihovna Náchod

1. Síť obsluhovaných knihoven

1 základní knihovna pověřená výkonem regionálních funkcí,
10 základních profesionálních knihoven,
59 základních neprofesionálních knihoven,
10 poboček profesionálních a neprofesionálních knihoven,
1 knihovna jiných sítí.

Síť obsluhovaných knihoven se v průběhu roku změnila. Zastupitelstvo obce Velká Jesenice rozhodlo k 31. 12. 2020 zrušit Místní knihovnu ve Veselici. Vyřazení této knihovny z evidence knihoven pak v říjnu posvětilo i ministerstvo kultury. Jinak zůstala síť knihoven v náchodském regionu stejná jako v předchozím roce. Mezi obsluhované knihovny patří i Odborná knihovna Oblastní nemocnice Náchod, která využívá výměnné fondy. Z důvodu nezájmu zřizovatele zůstává od konce roku 2016 pozastavena činnost Obecní knihovny Hynčice. I nadále platí, že obec nemá zájem knihovnu definitivně rušit.

Se všemi zřizovateli neprofesionálních knihoven a šesti zřizovateli profesionálních knihoven uzavřela pověřená knihovna v roce 2021 smlouvu o poskytování regionálních knihovnických služeb. Knihovnu, se kterou bychom tuto smlouvu neměli podepsanou, bychom pro další rok museli vyřadit ze sítě obsluhovaných knihoven. Znění smlouvy vycházelo ze vzoru, který nám poskytla Knihovna města Hradce Králové, a doplnili jsme ho o aktuálně platné standardy. Konečnou podobu nám pomohlo vytvořit i metodické oddělení SVK HK. Se zbylými čtyřmi profesionálními (střediskovými) knihovnami již byla smlouva uzavřena v minulých letech.

2. Finanční zajištění regionálních funkcí

Na výkon regionálních funkcí přidělil Krajský úřad Královéhradeckého kraje knihovně dotaci ve stejné výši jako v roce předchozím. Z celkové částky 2 304 000 Kč bylo 61 % použito na osobní náklady (mzdy, sociální a zdravotní pojištění) a téměř 10 % na nákup knihovnických služeb u čtyř profesionálních knihoven s právní subjektivitou (Červený Kostelec, Jaroměř, Nové Město nad Metují a Police nad Metují).

Na nákup výměnného fondu bylo z dotace na výkon regionálních funkcí použito 524 862 Kč, což je téměř 23 % z celkové částky dotace, zbývající náklady na nákup fondů byly uhrazeny z darů zřizovatelů obecních knihoven. Zbytek dotace byl využit na ostatní služby, nákup materiálu, cestovné a energie.

Na nákup výměnného fondu přispělo 48 zřizovatelů neprofesionálních knihoven částkou 359 174 Kč, což je o 616 Kč méně než v předchozím roce. Část obcí zřizuje více knihoven (Studnice, Kramolna, Velichovky, Rychnověk, Provodov-Šonov, Nahořany, Zábrodí a v roce 2021 naposledy i Velká Jesenice), proto je počet přispívajících obcí nižší než počet knihoven.

Některé obce vydávají značné částky na nákup literatury do fondu vlastní knihovny a služeb výměnných souborů využívají minimálně (Hořičky, Chvalkovice, Adršpach). Tyto obce na nákup výměnného fondu nepřispívají.

3. Hodnocení personálního zajištění regionálních funkcí

Regionální služby v okrese zajišťovali v roce 2021 pracovníci s přepočteným úvazkem 2,65. Z toho bylo 1,8 úvazku metodika, 0,65 zpracování fondu a 0,2 úvazku řízení a ekonomika. Úvazek zůstal stejný jako v roce předchozím.

Knihovnické služby byly objednány u čtyř profesionálních knihoven s právní subjektivitou (Červený Kostelec, Jaroměř, Nové Město nad Metují a Police nad Metují). Tyto knihovny zajišťují tvorbu a distribuci výměnných souborů z prostředků dotace na regionální funkce i z prostředků přispívajících obcí a dále poradenskou a konzultační činnost pro základní knihovny provozované obcemi příslušných střediskových obvodů. Městská knihovna Jaroměř zajišťuje pro obecní knihovny svého obvodu i revize fondů. Revize ostatních neprofesionálních knihoven zajišťuje pověřená knihovna Náchod.

4. Výsledky činnosti dle standardů a priorit daných krajskou knihovnou

4.1 Poradenská a konzultační činnost

Konzultace byly podle potřeby poskytovány pracovníkům obsluhovaných knihoven i zřizovatelům těchto knihoven, týkaly se především výběru knih z výměnného fondu, zpracování statistiky, dotačních programů pro knihovny, automatizace knihoven, rekonstrukcí a obnovy vybavení knihoven a podmínek pro fungování knihoven v době koronavirové pandemie. Celkem bylo poskytnuto 69 konzultací, což je o 10 méně než v předchozím roce. Další odpovědi na dotazy vedené telefonicky nebo e-mailem nejsou v počtu zohledněny; jedná se o velké množství kratších informací, které poskytujeme na vyžádání i z vlastní iniciativy.

V roce 2021 jsme uskutečnili 221 metodických návštěv, což jsou v průměru 3,7 návštěvy na jednu neprofesionální knihovnu. V porovnání s rokem 2020 jsme provedli o 43 metodických návštěv více. Metodické návštěvy se týkaly především rozvozu výměnného fondu, automatizace knihoven, aktualizace a revize fondu neprofesionálních knihoven, revize výměnného fondu, průzkumu prostorového vybavení knihoven, soutěže Knihovna roku a kontroly běžné činnosti těchto knihoven. Všem profesionálním i neprofesionálním knihovnám byla poskytnuta pomoc při sestavování statistických výkazů.

V průběhu roku jsme e-mailem kontaktovali všechny zřizovatele knihoven do 3000 obyvatel a informovali je o záměru krajského úřadu vypsát nový dotační program, který by měl podpořit rozvoj takovýchto knihoven. Předběžný zájem o dotaci jich projevilo 13 – Česká Metuje, Heřmanice, Chvalkovice, Machov, Meziměstí, Nový Ples, Provodov, Slavoňov, Studnice, Šonov, Trubějov, Vlkov, Žďárky. Všechny knihovny jsme navštívili, pořídili na místě fotografie současného stavu a vyplnili podle pokynů dotazník k prostorovému a technickému

vybavení, zasláný SVK HK. V listopadu jsme odeslali SVK HK souhrnnou tabulku s potřebnými informacemi o potenciálních žadatelích o budoucí dotaci. Tyto informace byly následně postoupeny krajskému úřadu.

Ke konci roku jsme pomáhali zpracovat třem knihovnám (Heřmanice, Řešetova Lhota a Studnice) žádost o dotaci z programu VISK 3.

Městská knihovna Náchod spravuje a dál pravidelně aktualizuje oddíl Pro knihovny na svých webových stránkách (proknihovny.mknachod.cz). Jsou zde zveřejňovány aktuální informace z oboru, materiály pro práci v knihovnách, pozvánky na semináře a exkurze, fotogalerie z exkurzí, výroční zprávy RF, zápisy z burzy nápadů apod. Součástí je i adresář knihoven regionu Náchod.

V rámci regionálních funkcí pomáhají střediskové knihovny svým neprofesionálním knihovnám se zakládáním a správou webových stránek. Většina těchto knihoven využívá šablonu webknihovny.cz. O vkládání informací a aktualit na webové stránky se ve většině případů stará metodik, protože samotní knihovníci nemají dostatek technických schopností a dovedností k jejich správě. Knihovníci, kteří projeví zájem si své stránky spravovat sami, byli v administraci stránek proškoleni.

Na Královéhradeckou knihovnickou konferenci, jejíž téma v roce 2021 bylo „Knihovny podporují čtenářství dětí a mládeže“, jsme nabídli příspěvek Knihovny Břetislava Kafky v Červeném Kostelci, který se nakonec z osobních důvodů na straně přednášející neuskutečnil. Tato knihovna má dobrou spolupráci s místními akčními skupinami, společné projekty se zaměřují na čtenářskou gramotnost. Rok 2020 ukázal velký zájem pedagogů o doporučené knižní typy na aktuální literaturu pro děti a mládež. Na základě konkrétních požadavků je vytvářena ve spolupráci s kolegyněmi z polické, velkopoříčské a českoskalické knihovny dobře strukturovaná databáze, která by měla sloužit učitelkám a učitelům z našeho okolí, ale nejen jim. Cílem je vytvořit několik forem „databáze“. Vizitky knížek by měly být zpracovány jak v papírové podobě, která by byla k dispozici ve všech zapojených knihovnách, tak v elektronické formě na webu. Dále chtějí natočit několik videí, ve kterých by knihovnice představovaly doporučované tituly. Plánují uspořádat v knihovnách i živá setkání nad vybranými tituly, zacílená na učitele i další veřejnost, kterou literatura pro děti a mládež zajímá. Efekt tohoto snažení nebude okamžitý, ale knihovnice věří, že vložená práce a čas budou v budoucnu doceněny. Prohloubí spolupráci škol a knihoven. Mohla by rozproudit diskusi nad vybranými tituly a celkově i směřování dětských oddělení knihoven do budoucna, aby mohla najít své pevné místo ve vzdělávacím systému českého školství.

Dvěma knihovnám jsme v roce 2021 pomohli při realizaci kulturních, vzdělávacích a komunitních akcí. U Městské knihovny v Meziměstí to byla pomoc s propagací její akce pro knihovníky a učitele „Učíme se příběhem“ – článkem umístěným na webu proknihovny.mknachod.cz a rozesláním pozvánky všem knihovnám v regionu Náchod i okolí. Obecní knihovně ve Studnici jsme pomohli se zapojením do celostátní akce Bookstart – S knížkou do života.

4.2 Hodnocení knihovnických činností

Pro udělení titulu Knihovník roku 2021 jsme do kategorie Knihovnice/Knihovník malé veřejné knihovny nominovali paní Janu Simonovou z Místní knihovny v Křinicích. Ocenění získala za dlouholetou knihovnickou činnost.

Do soutěže Knihovna roku Královéhradeckého kraje jsme přihlásili Obecní knihovnu ve Studnici. Krajská komise pak po červnové návštěvě nominovala studnickou knihovnu do celostátního kola soutěže. To byla pro nás zcela nová zkušenost. Uvítali jsme nabídku členky krajské komise Bc. Evy Semrádové na online schůzku, kde padly nápady, jak studnickou knihovnu co nejlépe připravit na návštěvu komise pro celostátní kolo. Zaměřili jsme se na knihovní fond a webové stránky knihovny a snažili se podle připomínek vychytat všechny drobnosti v prostorovém vybavení a ve funkčnosti interiéru. Kromě paní knihovnice Miloslavy Koncošové se do příprav aktivně zapojila i starostka obce Mgr. Kristýna Kubínová. Ze závěrečného předávání cen Ministerstva kultury ČR si nakonec Miloslava Koncošová odvezla ocenění za kreativní a inspirativní práci s malými čtenáři a podporu dětského čtenářství s důrazem na místní tradice a lokální historii.

Všechny knihovnice i knihovníci byli v průběhu roku informováni, že v roce 2022 bude Krajským úřadem Královéhradeckého kraje vyhlášena nová soutěž veřejných knihoven. Cílem soutěže je oceňovat kvalitní knihovní služby a pestrou nabídku vzdělávacích a kulturních aktivit zaměřenou na místní komunitu. Soutěžící knihovny jsou pro ostatní knihovny příkladem dobré praxe a ocenění je povzbuzením pro knihovníky v jejich další práci. Pravidla krajské soutěže respektují podmínky, které platí pro celostátní soutěž vyhlášenou Ministerstvem kultury. Výhodiskem pro hodnocení knihoven jsou celostátní knihovnické standardy, zohledňuje se úspěšná účast v krajském kole soutěže Vesnice roku. Úspěšné knihovny získají finanční dar a vítězná knihovna postoupí do celostátního kola soutěže Knihovna roku. Knihovnu, která by v roce 2022 zastupovala v soutěži náhodský region, už máme předběžně vybranou.

Aktualizaci záznamů v Centrálním adresáři knihoven si profesionální knihovny zajišťují samy podle aktuálních změn, nejméně však 1x ročně. Aktualizaci záznamů všech neprofesionálních knihoven provedla pověřená knihovna v březnu.

Spokojenost uživatelů zjišťovala Obecní knihovna ve Studnici anketou na svých webových stránkách. Žádná jiná knihovna průzkum spokojenosti uživatelů neprovedla.

4.3 Vzdělávání knihovníků, semináře a porady

V roce 2021 se uskutečnila 1 porada profesionálních knihoven. Covidová situace dovolila, že jsme se mohli sejít naživo. Porada se konala 8. 12. ve studovně Městské knihovny v Náchodě. Přes aplikaci Teams se k nám připojily i metodičky SVK HK a sdělily nám aktuální informace z oboru. Dalšími probíranými tématy byly statistika, novinky ve statistickém vykazování v roce 2022, vzdělávání knihovníků a zprávy z jednotlivých knihoven.

Dále proběhlo ve střediskových obvodech 6 porad knihovníků neprofesionálních knihoven. Hlavními tématy byly statistické vykazování, aktuální dění v oboru, koronavirová pandemie, dotační programy pro knihovny, práce se čtenáři, knižní novinky. Na poradách obdrželi účastníci zpravodaj U nás a další knihovnické materiály. Součástí porady knihovníků z náchodského střediska byla i exkurze v místním pivovaru Primátor. Porada se pak konala v zasedací místnosti pivovaru.

Před Vánocemi ještě rozeslala pověřená knihovna všem knihovníkům v celém regionu dopis s aktuálními informacemi, pokyny ke statistice a s nabídkou vzdělávání. V dopise se znovu objevila zpráva o chystané krajské soutěži knihoven.

Pro pracovníky profesionálních i neprofesionálních knihoven uspořádala Městská knihovna v Náchodě tyto přednášky:

14. 4.	Spokojenost, vyrovnanost, odolnost vůči negativním vlivům – online	21 účast.	2,5 vyuč. hodiny
8. 12.	Možnosti spolupráce knihoven s MAS	12 účast.	1,5 vyuč. hodiny

4.4 Výměnné fondy

Stav výměnného fondu k 31. 12. 2021 je 86 269 knihovních jednotek. Roční přírůstek výměnného fondu za rok 2021 je 3 938 knihovních jednotek, úbytek je 1 333 knihovní jednotky. Aktualizace výměnného fondu se realizuje průběžně podle potřeby. Vyřazována je jak zastaralá naučná literatura a beletrie, tak i multiplikáty málo čtených knih. Průběžně také sledujeme využití knih z výměnného fondu, které jsou v knihovnách umístěny po delší dobu (prolongace). Využívané knihy v knihovnách nadále zůstávají, méně využívané se nabízejí k cirkulaci v jiných knihovnách. V roce 2021 jsme ve třech knihovnách regionu vyměnili kompletně celý výměnný fond.

Cirkulace výměnných fondů:

		Soubory	Svazky
Výměnné fondy v obsluhovaných knihovnách celkem		1 121	69 065
z toho	první půjčení dokumentů	164	10 464
	prolongace	957	58 601

V roce 2021 bylo do 59 obsluhovaných knihoven expedováno 164 souborů s 10 464 knihovními jednotkami. V průměru tak bylo do každé knihovny dovezeno 177 knih. Obsluhované knihovny měly k dispozici ještě dalších 957 souborů s 58 601 svazky z minulých let. Z celkového počtu 86 269 svazků výměnného fondu bylo v neprofesionálních knihovnách umístěno a využíváno více než 80 % tohoto fondu.

Oproti roku 2020 jsme do knihoven rozvezli o 2916 knih více.

Pracovnice metodického oddělení a pracovnice Městské knihovny Jaroměř provedly pravidelnou revizi celkem 22 670 knihovních jednotek, a to ve 12 knihovnách (v obcích Bohuslavice nad Metují, Černčice, Česká Metuje, Hoříčky, Chvalkovice, Jasenná, Machov, Mezilesí, Nový Hrádek, Rasošky, Rychnověk a Říkov).

V roce 2021 proběhla po deseti letech pravidelná revize v Městské knihovně Náchod. Od dubna jsme jezdili do jednotlivých vesnic revidovat výměnný fond. Revizi jsme většinou spojili s rozvozem knih. Do jednotlivých knihoven jsme se museli vracet vícekrát, protože knihy byly v době revize rozpůjčované a knihovnice nám je podle seznamu při vracení postupně dávaly stranou.

4.5 Nákup, zpracování a distribuce knihovního fondu z prostředků provozovatele

O službu žádá z obsluhovaných knihoven nepožádala.

4.6 Servis automatizovaného knihovního systému využívaného pro výkon regionálních funkcí

Do regionálního automatizovaného systému je v regionu zapojeno 21 knihoven. Ve středisku Náchod je 15 knihoven zapojeno v regionálním systému e-Verbis, ve středisku Nové Město nad Metují jsou 3 knihovny připojeny v regionálním systému Tritius a ve stejném systému jsou připojeny 3 knihovny ve středisku Jaroměř. Servisní zásahy se týkaly základního nastavení funkčnosti systému a vychytávání chyb; u poskytovatelů knihovních systémů jsou zásahy v ceně licencí.

4.7 Stav zapojení oblasti do portálu Knihovny.cz k 31. 12. 2021

Do portálu Knihovny.cz je z naší oblasti připojena pouze Městská knihovna Jaroměř. Městská knihovna Náchod ani jiné profesionální knihovny v přípravách nepokročily.

5. Souhrnné zhodnocení regionálních služeb za rok 2021

Střediskový systém péče o neprofesionální knihovny má v regionu Náchod dlouholetou tradici. Tento systém se ukazuje jako výhodný díky geografické blízkosti malých knihoven ke střediskům, dlouhodobému budování vztahů a vazeb s knihovníky i zřizovateli a v neposlední řadě i díky možnosti zaměření většího úsilí metodika na menší počet knihoven.

Díky dotaci na výkon regionální funkce je možné všestranně rozvíjet knihovnickou činnost a regionální služby se tak stávají jasným přínosem v podpoře veřejných knihoven.

Významným prvkem regionálních funkcí jsou cíleně budované výměnné fondy pro využití v obecních knihovnách. Finanční podpora zřizovatelů neprofesionálních knihoven pak umožňuje budovat širší a pestřejší výměnný fond, který ve svém důsledku znamená možnost nabídnout čtenářům neprofesionálních knihoven větší a širší nabídku titulů.

Také v roce 2021 byl provoz knihoven citelně omezen vládními protiepidemickými nařízeními, která souvisela s pandemií covidu-19. Část roku byly knihovny pro veřejnost zcela

uzavřené, následně si mohli čtenáři začít vyzvedávat rezervované tituly prostřednictvím výdejových okének. Knihovny mohly s omezeními, z nichž mnohá nadále platí, otevřít až v polovině dubna. Celá pandemická situace se promítla do návštěvnosti knihoven. Přesně tak jako došlo ke značnému snížení počtu hostů například v restauracích či návštěvníků v divadlech, na hradech a zámcích, snížil se také počet návštěvníků v knihovnách a počet jejich výpůjček. Jde především o starší generaci, která dříve knihovny vyhledávala nejen jako místo k zapůjčení knih, ale především jako komunitní místo k setkávání a popovídání si. Nyní se obávají nákazy a izolují se doma. Zároveň je pro knihovny velmi potěšující, že jim lidé v době uzávěry často psali, volali nebo i osobně říkali, jak jim otevřená knihovna chybí a jak se těší, až se vše vrátí do normálních kolejí. Přesvědčili jsme se tak o tom, že naše služby opravdu smysl mají. A věříme, že až se situace uklidní, najde si do knihovny cestu více a více lidí.

Zprávu sestavil: Adéla Vlachová, Městská knihovna Náchod

Oblast
Kostelec n. Or.

Městská knihovna Kostelec nad Orlicí

1. Síť obsluhovaných knihoven

Síť knihoven: 3 profesionální + 18 neprofesionálních + 4 pobočky profesionální knihovny + 1 pobočka neprofesionální knihovny.

2. Finanční zajištění regionálních funkcí

Regionální služby byly zajištěny výhradně z dotace na regionální funkce v celkové výši 654 000 Kč, z toho na nákup výměnných fondů bylo věnováno 111 064 Kč. Obce na nákup výměnných fondů nepřispívají, ale podporují nákup do vlastních fondů neprofesionálních knihoven. V roce 2021 nakoupily 613 k. j. celkem za 178 943 Kč. Částka je za knihy, předplatné periodik a licence.

3. Hodnocení personálního zajištění regionálních funkcí

Úvazek: 1 metodik + 0,1 vedoucí.

4. Výsledky činnosti dle standardů a priorit daných krajskou knihovnou

4.1 Poradenská a konzultační činnost

4.1.1 Zhodnocení zájmu o metodickou pomoc v době uzavření

Také v roce 2021 byla metodická pomoc ovlivněna situací s covid-19: omezení pro knihovny, dodržování hygienických nařízení apod. Nedošlo však k uzavírání knihoven dle nařízení, jako tomu bylo minulý rok, ale v roce 2021 jsme se potýkali s velkou nemocností knihovnic a s tím spojeným omezením provozu knihoven. V některých knihovnách se delší nemoc knihovnic projevila i v závěrečné statistice výpůjček. Metodické návštěvy se podařilo uskutečnit ve všech knihovnách.

I když jsou nové webové stránky naší pověřené knihovny mnohem přehlednější a vkládáme tam aktuální informace, některé knihovnice stejně raději volají nebo posílají e-mail. Počet telefonických a e-mailových konzultací stoupl také díky automatizaci v knihovnách a dotazů ohledně provozu AKS.

4.1.2 Realizace kampaně Čtenářství v knihovnách

Na základě zkušeností knihovnic z malých knihoven, kdy se v poslední době potýkají s úbytkem čtenářů, jsme vypracovali výzvu pro knihovníky v obsluhovaných knihovnách, jak přivést více čtenářů do knihovny a podpořit čtenářství v knihovnách. V textu jsou uvedeny náměty, jak podpořit povědomí veřejnosti o knihovně, i odkazy na celostátní knihovnické kampaně (viz příloha zprávy).

4.1.3 Budování webu Pro knihovny, pomoc při správě webů obsluhovaných knihoven

V roce 2021 jsme zprovoznili nové webové stránky pověřené knihovny MK Kostelec nad Orlicí, kde je sekce Pro knihovny. V našem regionu je minimální počet malých knihoven, které mají svůj samostatný web, jednáme proto se zřizovateli, aby měla knihovna alespoň svoji stránku v rámci webu obce. Podle metodického pokynu, který říká, co by mělo být obsahem webu knihovny a jaké hlavní a důležité informace by měly být dostupné, připravujeme s knihovnicemi a OÚ potřebné materiály a aktivně se snažíme stránky knihoven implementovat do webů obce. Doufáme, že v roce 2022 opět přibudou další knihovny, které budou mít své webové stránky jako součást webu dané obce.

4.2 Hodnocení knihovnických činností

4.2.1 Oceňování knihovníků a účast v soutěžích

Nikdo z knihovníků se v roce 2021 nezúčastnil.

4.2.2 Průzkumy spokojenosti uživatelů

Průzkum spokojenosti čtenářů proběhl v MK Kostelec nad Orlicí a MK Týniště nad Orlicí.

4.2.3 Aktualizace centrálního adresáře

V roce 2021 došlo v MK Častolovice ke změnám jak personálním, tak i přestěhování knihovny do nových prostor. Nová knihovnice dostala instrukce, jak změnu adresy nahlásit také na MK ČR. K personální změně došlo také v MK Týniště nad Orlicí na oddělení pro dospělé a zároveň i v její pobočce Rašovice. Kontrola a aktualizace údajů v Centrálním adresáři knihoven proběhne do konce února 2022.

4.3 Vzdělávání knihovníků, semináře a porady

Během roku 2021 nebyly organizovány vzdělávací akce a porady, i vzhledem k epidemiologickým opatřením a tomu, že knihovny nemají technické vybavení pro online akce. Proškolení v práci s novým AKS KOHA bylo realizováno individuálně (knihovny Albrechtice nad Orlicí, Borovnice, Čestice a Záměhl) a je revidováno v rámci metodických návštěv.

4.4 Výměnné fondy

Do výměnného fondu bylo zakoupeno celkem 587 svazků a vyřazeno bylo 1 284 svazků. V roce 2021 proběhla revize ve 3 knihovnách. Bylo zrevidováno 4 931 svazků. Revize měla také proběhnout v dalších 3 knihovnách, ale bohužel vzhledem k nemocem se termíny několikrát posouvaly, až se nakonec v daném roce neuskutečnily. Byly odloženy na začátek roku 2022. V několika knihovnách proběhla aktualizace stávajícího fondu. Knihy byly buď ponechány ve fondu, přímo vyřazeny nebo doporučeny k vyřazení. Aktualizací prošlo 5 855 svazků.

Cirkulace výměnných fondů:

		Soubory	Svazky
Výměnné fondy v obsluhovaných knihovnách celkem		117	6 927
z toho	první půjčení dokumentů	47	3 081
	prolongace	70	3 846

4.5 Nákup, zpracování a distribuce knihovního fondu z prostředků provozovatele

Nákup KF fondu si obsluhované knihovny zajišťují samy. Tyto knihy byly následně zpracovány v pověřené knihovně – zapsání do přírůstkového seznamu, katalogizace, označení a obalení. Tato služba je poskytována v rámci regionálních funkcí. Borohrádek a Čermná nad Orlicí si fond zpracovávají samy. Celkem tyto knihovny nakoupily 613 svazků. Za knihy to bylo 130 771 Kč, periodika 24 014 Kč, licence 24 158 Kč. Celková částka činila 178 943 Kč.

Obsluhované knihovny – zpracované (359 svazků, celkem 95 901 Kč):

Albrechtice nad Orlicí – 26 svazků (5 906 Kč)

Lípa nad Orlicí – 58 svazků (9 885 Kč), periodika (2 910 Kč)

Nová Ves u Albrechtic – 15 svazků (5 087 Kč)

Svídnice – 33 svazků (všechno dary), periodika (2 523 Kč)

Tutleky – 46 svazků (12 825 Kč)

Záměš – 47 svazků (11 900 Kč)

Voděřady – 30 svazků (9 232 Kč), periodika (15 201 Kč)

Štěpánovsko – 90 svazků (17 052 Kč)

Čestice – periodika (3 380 Kč)

Obsluhované knihovny – zpracovávají si fond samy (254 svazků, celkem 83 042 Kč):

Borohrádek – 212 svazků (45 000 Kč), licence (24 158 Kč)

Čermná nad Orlicí – 42 svazků (13 884 Kč)

4.6 Servis automatizovaného knihovního systému využívaného pro výkon regionálních funkcí

V roce 2021 jsme dokončili úpravy a nastavení AKS KOHA pro všechny obsluhované knihovny v regionu, které nemají svůj vlastní AKS. Každá knihovna má nyní k dispozici výpůjční modul KOHA a svůj samostatný online katalog. Aktivně výpůjční modul využívají zatím 4 knihovny. Další knihovny se budou aktivně zapojovat během roku 2022.

4.7 Stav zapojení oblasti do portálu Knihovny.cz k 31. 12. 2021

MK Kostelec nad Orlicí je již ve finální fázi zapojení do portálu Knihovny.cz. Během prvního čtvrtletí roku 2022 bude zapojení plně funkční. Ostatní knihovny zapojeny nejsou.

5. Souhrnné zhodnocení regionálních služeb za rok 2021

Rok 2021 můžeme nakonec vzhledem k okolnostem označit jako úspěšný. Negativně se v některých knihovnách projevila velká nemocnost knihovnic v roce 2021, kdy musely být knihovny uzavřeny, a to někde i na dva měsíce. Došlo proto k úbytku celkových výpůjček. Avšak převládají pozitiva. Během uplynulého roku se nám podařilo s týmem R-Bit, který nám zajišťuje servis AKS KOHA, doladit a připravit pro všechny knihovny v regionu výpůjční modul a online katalog. Výpůjční modul začaly aktivně používat ve čtyřech knihovnách, kde na to byli připraveni jak materiálně, tak hlavně personálně. Na konci roku jsme od těchto knihovnic posbírali a zpracovali jejich postřehy a zkušenosti, které jsme následně prezentovali i v dalších knihovnách, abychom jim ukázali, jak to funguje v praxi. To nám pomohlo v několika případech a již mají zájem i další knihovny, které budeme postupně v roce 2022 zapojovat a zaškolovat knihovnice. Jsou však i tak malé knihovny, které mají jen velmi malý počet čtenářů, kde o zavedení AKS není zájem žádný. Kvůli pěti osmi čtenářům nebudou pořizovat do knihovny počítač, i kdyby to bylo z grantu. Byl by to pro ně zbytečný luxus, který by neměl skoro žádné využití. I s takovým přístupem obce se v našem regionu setkáváme.

Neustálé omezování aktivit s ohledem na situaci s covid-19 se i v roce 2021 negativně projevilo v pořádání akcí. Logickým důsledkem je opět malý nebo žádný počet akcí jak kulturních, tak i vzdělávacích. Naše knihovny nemají dostatečné vybavení, aby mohly pořádat akce v online prostředí.

V minulém roce jsme měli stěhovat VF fond v Týništi nad Orlicí do jiných prostor. Bohužel kvůli průtahům ze strany vedení MK Týniště nad Orlicí k tomu doposud nedošlo. Byli jsme proto nuceni se obrátit přímo na zřizovatele MK, město Týniště nad Orlicí, a ve spolupráci s nimi je smlouva o poskytnutí prostor pro VF fond připravená, aby bylo zajištěno plnění regionálních funkcí v této oblasti. Máme již nakoupenou část nových regálů a manipulační techniku, ale čekáme na signifikování této smlouvy vedením MK Týniště, jelikož dané prostory spadají pod knihovnu.

Zprávu sestavil: Pavel Hošek, Městská knihovna v Kostelci nad Orlicí

Oblast **Knihovna Karla Poláčka v Rychnově**
Rychnov n. Kn. **nad Kněžnou**

1. Síť obsluhovaných knihoven

Oblast Rychnov nad Kněžnou – Dobruška tvoří 48 základních knihoven, 2 pobočky a 4 profesionální knihovny okresu (Dobruška, Opočno, Vamberk, Rokytnice v Orł. horách). Změny nejsou.

2. Finanční zajištění regionálních funkcí

Finanční zajištění regionálních funkcí v roce 2021 představovaly tyto položky:

Položka Spotřeba materiálu zahrnuje nákup nových knih do výměnných fondů. Celkem bylo zakoupeno 2 082 ks nových knih (1 603 z krajské dotace a 479 od obcí). Z krajské dotace částka činila 320 653 Kč. Dále položka zahrnuje nákup papírenského zboží (etikety, kancelářské potřeby apod.).

Položka Ostatní služby obsahuje poštovné (rozesílání statistických výkazů, dotačních smluv a žádostí a další výdaje spojené s výkonem RF), finanční prostředky na nákup pohonných hmot pro dopravu v rámci RF (nákupy knih do VF, revize, metodické návštěvy, rozvoz souborů), servisní práce informatika, poskytování softwarových služeb KS Tritius, aktualizace el. zdrojů.

Položka Nákup knihovnických služeb zahrnuje finanční prostředky k zajištění vybraných regionálních funkcí formou objednávky knihovnických služeb u 2 profesionálních knihoven se střediskovou funkcí (Opočno a Vamberk) okresu Rychnov n. Kn. Není zde zahrnuta Městská knihovna v Dobrušce, kde vybrané regionální funkce přímo zajišťuje pracovníce na 1 úvazek, jejíž finanční prostředky jsou hrazeny ze mzdových nákladů.

Mzdové náklady a zákonné sociální pojištění: tato položka zahrnuje plat zaměstnanců zajišťujících výkon regionálních funkcí pro obvod Rychnov n. Kn., Dobruška. 1 úvazek – metodička neprofesionálních knihoven oblasti RK, 0,625 úvazku – pracovníce pro správu výměnných souborů, katalogizace, 0,375 úvazku – pracovník zajišťující pomocné knihovnické práce. Položka Sociální náklady zahrnuje stravné zaměstnanců zajišťujících výkon regionálních funkcí.

V roce 2021 byly uzavřeny se 31 zřizovateli obecních knihoven veřejnoprávní smlouvy o poskytnutí dotace na nákup knih (dokumentů) do výměnných fondů v rámci regionálních knihovnických služeb. Celková částka činila 121 391 Kč. Zakoupeno bylo celkem 479 knih.

3. Hodnocení personálního zajištění regionálních funkcí

V Městské knihovně Rychnov nad Kněžnou jsou zřízeny: 1 úvazek – metodička neprofesionálních knihoven oblasti RK, 0,625 úvazku – pracovníce pro správu výměnných souborů, katalogizace, 0,375 úvazku – pracovníce zajišťující pomocné knihovnické práce. Po dohodě mezi pověřenou knihovnou v Rychnově n. Kn. a Městskou knihovnou v Dobrušce (jednání se starostou) jedna pracovníce zajišťuje výkon regionálních funkcí na detašovaném pracovišti v Dobrušce a dle potřeby dojíždí i do Městské knihovny v Rychnově nad Kněžnou.

Dohoda mezi oběma knihovnami je formou objednávky, jejímž podkladem je pracovní smlouva, platový výměr a náplň práce.

Ve střediskových knihovnách Opočno a Vamberk funguje systém objednávek regionálních služeb. Městská knihovna Rychnov n. Kn. objednává u obou střediskových knihoven konkrétní vybrané regionální služby uvedené v objednávce. Městský úřad jako provozovatel městské knihovny vystaví faktury na základě čtvrtletních podkladů pro fakturaci o provedených službách, kterou zpracoval vedoucí městské knihovny.

4. Výsledky činnosti dle standardů a priorit daných krajskou knihovnou

4.1 Poradenská a konzultační činnost

Konzultační a poradenská činnost je prováděna při návštěvách neprofesionálních knihovníků buď přímo na pracovištích profesionálních knihoven, nebo naopak návštěvou pracovníka profes. knihovny v obecních knihovnách dle možnosti. V roce 2021 bylo poskytnuto 202 konzultací a vykonáno 63 metodických návštěv. Ke konzultacím je kromě jiného využíván i e-mail; předmětem byly nejen konzultace, ale také různé informace a pozvánky na akce pořádané knihovnami. Knihovníkům jsou poskytovány aktuální informace z oblasti knihovnických a informačních služeb a je jim poskytována praktická pomoc při řešení nejrůznějších odborných problémů v souvislosti s jejich knihovnou. Pomocníkem v této oblasti je i knihovnicko-informační zpravodaj U nás, který vydává Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové za spolupráce ostatních knihoven v kraji. Zpravodaj je výborným pomocníkem nejen pro malé knihovny, které zde najdou spousty rad a návodů právě z oblasti knihovnictví. Knihovně jsou pravidelně rozesílány plakáty na výstavy a akce pořádané dobrušskou, rychnovskou knihovnou, ale i dalšími knihovnami okresu.

4.2 Hodnocení knihovnických činností

V roce 2021 nebyl navržen žádný knihovník či knihovnice do soutěže Knihovník/Knihovnice Královéhradeckého kraje za rok 2021. Vzhledem k částečným uzavírkám a různým opatřením neproběhly ani průzkumy spokojenosti uživatelů. Na podzim roku 2021 byl aktualizován adresář CADR.

4.3 Vzdělávání knihovníků, semináře a porady

I v roce 2021 přes všechna uzavírání a opatření byla snaha zajistit vzdělávání knihovníků a jejich informovanost o aktuálním vývoji knihovnictví. V roce 2021 proběhly 2 porady: 4. 10. 2021 porada a setkání knihoven s profesionálními pracovníky, které se zúčastnily i knihovny z pověřené oblasti Kostelec nad Orlicí. Celkem se zúčastnilo 29 knihovnic a 1 knihovník. Další akcí bylo „Setkání knihovníků obecních knihoven“, které se konalo 12. 10. 2021 a kterého se zúčastnilo 18 knihovnic. Obě setkání se poprvé konala v nově zrekonstruované Městské knihovně Karla Poláčka v Rychnově nad Kněžnou. Nejprve proběhla prohlídka celé budovy a dále byl program zaměřen na financování RF, spolupráci na kulturních akcích, změny v zajišťování služeb a výměnu zkušeností formou diskuse. Součástí setkání 12. října bylo

proškolení ke statistice „Vyplňování statistických výkazů v praxi“. Profesionální knihovny stále nabízejí knihovníkům základních knihoven možnost individuálního školení, které se snaží přizpůsobit potřebám i dopravní dostupnosti jednotlivých regionů. Informační gramotnost je na dobré úrovni a odvíjí se i od individuálních znalostí a schopností pracovníků malých knihoven. Mění se ale věková struktura dobrovolných knihovníků v neprofesionálních knihovnách: mladší a pracovní vytižení knihovníci zvládají základní obsluhu počítačů v knihovnách a nemají čas a zájem absolvovat různá školení. Všichni pracovníci obecních knihoven jsou průběžně proškolení a zvládají práci s počítačem a internetem.

4.4 Výměnné fondy

Cirkulace výměnných fondů:

		Soubory	Svazky
Výměnné fondy v obsluhovaných knihovnách celkem			
z toho	první půjčení dokumentů	112	6 703
	prolongace	196	11 741

4.5 Nákup, zpracování a distribuce knihovního fondu z prostředků provozovatele

Nebylo realizováno.

4.6 Servis automatizovaného knihovního systému využívaného pro výkon regionálních funkcí

Probíhá pravidelná údržba a servis dle možnosti.

4.7 Stav zapojení oblasti do portálu Knihovny.cz k 31. 12. 2021

Beze změn.

5. Souhrnné zhodnocení regionálních služeb za rok 2021

Regionální funkce představují pro neprofesionální knihovnu jistotu v přísunu nových knih a dostupnosti povinné četby. Knihovny mají zajištěnu potřebnou oporu a poradenskou činnost. Střediskový systém je pro ně zárukou, že si pro výměnný soubor pojedou do svého střediska, které je pro ně dostupné, a přátelsky si vymění informace. Profesionální knihovny nevidím jako příjemce služeb, ale jako rovnocenného spolupracujícího partnera. Zájem o regionální funkce ze strany speciálních knihoven jsme nezaznamenali. V naší oblasti se zakládá výkon RF na spolupráci a dobrovolnosti, knihovny v obcích pracují v rozdílných podmínkách, zřizovatelé k nim přistupují každý po svém. Naše metodika je doporučující, není direktivně nařizující a její plnění nelze vymáhat a neplnění postihovat. Měli bychom knihovny inspirovat a doporučovat jim nové postupy a metody, ale vlastní realizace vždy záleží na možnostech obce-zřizovatele. Bez RF by většina knihoven už pravděpodobně zanikla. Střediskový systém knihovnám vyhovuje a služby jsou pro ně dostupnější.

Zprávu sestavila: Naděžda Kaločová, Knihovna Karla Poláčka Rychnov nad Kněžnou

Oblast
Trutnov

Městská knihovna s regionálními funkcemi Trutnov

1. Síť obsluhovaných knihoven

1 knihovna pověřená výkonem RF (MěK Trutnov), 8 knihoven s profesionálním knihovníkem (Dvůr Králové nad Labem, Hostinné, Rtyně v Podkrkonoší, Svoboda nad Úpou, Špindlerův Mlýn, Úpice, Vrchlabí a Žacléř), 41 knihoven s neprofesionálním pracovníkem.

2. Finanční zajištění regionálních funkcí

Na rok 2021 poskytl Královéhradecký kraj na zajištění regionálních funkcí naší knihovně finanční částku 1 655 000 Kč. Celá částka byla vyčerpána. Pověřená knihovna získala finanční příspěvek na nákup knihovních fondů formou dotací a darů od zřizovatelů obsluhovaných knihoven okresu. Jednalo se o částku 144 600 Kč od 38 obcí.

	Rok 2020	Rok 2021
Spotřeba materiálu	637 100 Kč	571 875 Kč
z toho nákup KF	544 141 Kč	533 279 Kč
spotřeba energie	30 585 Kč	36 418 Kč
cestovné	2 707 Kč	7 352 Kč
ostatní služby	71 530 Kč	66 849 Kč

3. Hodnocení personálního zajištění regionálních funkcí

Personální zajištění zůstává bez změn:

- úv. 1,00 – metodička
- úv. 0,05 – ředitelka
- úv. 0,40 – pracovnice akvizice
- úv. 0,1 – pracovnice ochrany a údržby knihovního fondu
- úv. 0,1 – pracovnice oddělení pro dospělé čtenáře
- úv. 0,05 – účetní

4. Výsledky činnosti dle standardů a priorit daných krajskou knihovnou

4.1 Poradenská a konzultační činnost

Bylo uskutečněno 12 metodických návštěv. Týkaly se především aktualizací fondu, zaškolení nových knihovníků (Bílá Třemešná, Horní Maršov, Lampertice a Pilníkov). Knihovníci z neprofesionálních knihoven vyžadovali pomoc při katalogizaci nových knih, aktualizaci webových stránek a svého fondu. Počet poskytnutých konzultací: 203, byly uskutečněny telefonicky nebo e-mailem. Konzultace se týkaly nejčastěji dotazů souvisejících s knihovnickým programem a provozem knihovny. O tuto pomoc požádalo 49 knihoven.

Na webu pověřené knihovny je vystaveno doporučení ústřední knihovnické rady ČR pro provoz knihoven.

<https://www.mktrutnov.cz/verejne-knihovny/informace-pro-knihovny/>

Průzkum prostorového vybavení knihoven – všechny neprofesionální knihovny byly kontaktovány a seznámeny s možností získání krajské dotace na výstavbu či rekonstrukci knihovny. Zároveň byl ve všech těchto knihovnách proveden průzkum. O rekonstrukci své knihovny projeví zájem obce: Dolní Kalná, Malé Svatoňovice, Pilníkov a Rtyně v Podkrkonoší. S těmito starosty bylo osobně jednáno.

4.2 Hodnocení knihovnických činností

Ocenění Knihovnice roku získala paní Milena Dulová z MěK Hostinné za celoživotní práci v knihovně.

Centrální adresář knihoven je každý rok aktualizován. Data neprofesionálních knihoven aktualizuje metodička, profesionální knihovny provádějí aktualizaci samy.

4.3 Vzdělávání knihovníků, semináře a porady

Porady pro profesionální knihovny byly uskutečněny dvě. Počet účastníků byl 18. Pro knihovníky profesionálních knihoven byl uspořádán seminář Česká a světová literatura pro děti a mládež. Zúčastnilo se 9 knihovnic ze 7 knihoven.

4.4 Výměnné fondy

Cirkulace výměnných fondů:

		Soubory	Svazky
Výměnné fondy v obsluhovaných knihovnách celkem		639	39700
z toho	první půjčení dokumentů	260	16580
	prolongace	379	23120

4.5 Nákup, zpracování a distribuce knihovního fondu z prostředků provozovatele

Na nákup knih do výměnných souborů bylo obcemi poskytnuto 144 600 Kč. Pro 17 knihoven, které používají knihovnický systém Tritius a nakupují si knihy do svého fondu, bylo v pověřené knihovně zpracováno 650 záznamů. Do výměnných souborů bylo zakoupeno 3 258 k. j. a při aktualizaci fondu bylo vyřazeno 1 518 svazků.

4.6 Servis automatizovaného knihovního systému využívaného pro výkon regionálních funkcí

Servis automatizovaného knihovního systému Clavius je poskytován knihovnám Hostinné, Vrchlábí a Špindlerův Mlýn.

4.7 Stav zapojení oblasti do portálu Knihovny.cz k 31. 12. 2021

Zapojena MěK Trutnov.

5. Souhrnné zhodnocení regionálních služeb za rok 2021

Dotace na podporu výkonu regionálních funkcí umožňuje zajistit dostupnost veřejných knihovnických a informačních služeb i v těch nejmenších obcích. Mezi nejvíce využívané služby patří distribuce výměnných fondů, poradenství, pomoc při revizích a aktualizacích knihovního fondu a servis knihovního systému. Standardy a cíle regionálních funkcí se podařilo naplnit i v roce 2021, i když situace z hlediska epidemiologického nebyla nejvýhodnější.

Program podpory zajištění regionálních funkcí napomohl dalšímu zkvalitnění a rozšíření výkonů jednotlivých regionálních funkcí, což se projevilo zejména na úseku budování a využívání výměnných fondů, poradenství a nadále se zkvalitňoval obsah webových stránek knihoven.

Knihovní fondy jsou prostřednictvím online katalogů a katalogů výměnných souborů dostupné jednotlivým knihovnám v regionu. Významná je tato pomoc zejména v obcích, které nenakupují žádný knihovní fond. Regionální funkce ve svém důsledku napomáhají zkvalitňovat odbornou činnost knihoven.

Zprávu sestavila: Blanka Maňhalová, Městská knihovna s regionálními funkcemi Trutnov

Statistiky Výkony a financování RF – krajský sumář

0	Statistický výkaz výkonu regionálních funkcí	Rok 2021
1	Kraj	Královéhradecký
2	Název knihovny (v krajském sumáři počet PK)	krajský sumář
3	Počet pracovníků zajišťujících regionální funkce	16,32
4	Počet obsluhovaných knihoven	384
5	Poradenská a konzultační činnost	
6	počet obslužených knihoven	365
7	počet poskytnutých konzultací	1 873
8	počet metodických návštěv	640
9	Statistika knihovnických činností Kult (MK) 12 - 01	
10	počet obslužených knihoven	364
11	počet zpracovaných statistických výkazů	380
12	Vzdělávání knihovníků, semináře	
13	počet obslužených knihoven	106
14	počet všech vzdělávacích akcí	59
15	z toho (z ř. 14): počet akcí v rámci RF	24
16	z toho (z ř. 15): počet akcí na podporu vzd., kult. a komunitních aktivit	8
17	počet všech účastníků	857
18	z toho (z ř. 17): počet účastníků akcí v rámci RF	463
19	z toho (z ř.18): počet účastníků akcí na podporu vzd., kult. a komunitních aktivit	84
20	počet všech vyučovacích hodin	191
21	z toho (z ř. 20): počet vyučovacích hodin v rámci RF	87
22	z toho (z ř. 21): počet vyučovacích hodin na podporu vzd., kult. a komunitních aktivit	18
23	Porady	
24	počet obslužených knihoven	134
25	počet akcí	34
26	počet účastníků	379
27	Praktická podpora vzd., Kult. komunitních aktivit	
28	Počet obslužených knihoven	8
29	Počet akcí, zásahů	10
30	Pomoc při revizi a aktualizaci KF	
31	počet obslužených knihoven	76
32	z toho počet revidovaných knihoven	60
33	počet revidovaných knihovnických jednotek	80 378
34	počet aktualizovaných knihovnických jednotek	74 547
35	Nákup KF z prostředků provozovatelů (obcí) do vlastních KF	
36	počet obslužených knihoven	0
37	počet nakoupených knihovnických jednotek	0
38	Zpracování KF z prostředků provozovatelů (obcí) vlastních KF	
39	počet obslužených knihoven	39
40	počet zpracovaných knihovnických jednotek	1 516
41	Výměnný fond (v knihovnických jednotkách)	
42	stav výměnného fondu k 31.12. 2021	344 310
43	roční přírůstek VF	15 706
44	roční úbytek VF	10 422
45	z ř. 42 zakoupeno z finančních prostředků kraje na regionální funkce	9 540
46	z ř. 42 zakoupeno z finančních prostředků obce	5 939
47	z ř. 42 z zakoupeno z finančních prostředků dalších zdrojů	227
48	Cirkulace VF	
49	počet obslužených knihoven	306
50	počet expedovaných souborů	1 105
51	počet svazků v souborech	68 515
52	Servis automatizovaného knihovnického systému	
53	počet knihoven, pro které pověřená knihovna zajišťuje podporu automatizovaného systému	116
54	počet akcí, zásahů	159
55	Doprava v rámci výkonu RF	
56	počet obslužených knihoven	230
57	počet ujetých km	10 269

Regionální funkce 2021

58	Výkaz financování regionálních funkcí knihoven	
59	(pouze z finančních prostředků kraje)	Rok 2021
60	Kraj	Královéhradecký
61	Název knihovny	
62	Spotřeba materiálu (číslo účtu 501)	2 253 747,67
63	z toho : nákup knihovního fondu	2 090 735,75
64	Spotřeba energie (číslo účtu 502)	180 392,19
65	Opravy a udržování (číslo účtu 511)	0,00
66	Cestovné (číslo účtu 512)	43 080,00
67	Ostatní služby (číslo účtu 518)	906 977,12
68	z toho : doprava	22 890,70
69	z toho : servis AKS	121 613,00
70	z toho : nákup licence na el. zdroje	27 566,00
71	z toho : nákup knihovnických služeb	611 659,74
72	Mzdové náklady (číslo účtu 521)	4 873 032,00
73	z toho : platy zaměstnanců	4 865 032,00
74	z toho : ostatní osobní náklady	8 000,00
75	Zákonné sociální pojištění (číslo účtu 524)	1 637 031,00
76	Sociální náklady (zákonné a jiné s.n.) (číslo účtu 527 a 528)	168 861,09
77	Jiné ostatní náklady (číslo účtu 549)	0,00
78	Ostatní provozní náklady (neuvedeny v ř. 61, 63 - 66, 71, 74 - 76)	35 478,93
79	Provozní náklady celkem (součet ř. 61, 63 - 66, 71, 74 - 77)	10 098 600,00
80	Investiční náklady	0,00
81	Náklady celkem (z krajské dotace) (součet ř. 78 a 79)	10 098 600,00
82		
83	Přídělená dotace (krajská)	10 098 600,00
84	Vráceno	0,00
85		
86		
87		
88		
89	Financování regionálních funkcí z jiných zdrojů (vlastní prostředky knihovny, obce, další zdroje, sponzorské dary)	Rok 2021
90		
91	Náklady za rok	
92	Spotřeba materiálu (číslo účtu 501)	1 070,72
93	z toho: na nákup knihovního fondu*	779,73
94	Mzdové náklady (číslo účtu 521)	1 365 052,00
95	z toho : platy zaměstnanců	1 324 652,00
96	z toho: ostatní osobní náklady	40 400,00
97	Zákonné sociální a zdravotní pojištění (číslo účtu 524)	441 669,59
98	Ostatní provozní náklady (neuvedené v ř. 91, 93, 96)	267 175,96
99	Provozní náklady celkem (součet ř. 91, 93,96,97)	2 074 968,27
100	Investiční náklady	0,00
101	Náklady celkem (součet ř. 98 + 99)	2 074 968,27
102		
103	Finanční prostředky obcí na fond knihoven a jeho zpracování**	0,00
104	Na nákup (stálého) knihovního fondu pro knihovny (z prostř.obcí)	0,00
105	Na zpracování (stálého) knihovního fondu pro knihovny (z prostř.obcí)	0,00
106		
107	Další finanční podpora knihoven z krajského rozpočtu	
108	(mimo prostředky určené na RF)***	Rok 2021
109	Celkové částky, které knihovny získaly v roce 2021	398 000,00
110	Z krajských grantových programů určených nejen knihovnám	0,00
111	Z krajských grantových programů určených výhradně knihovnám	398 000,00
112		
113	Podíl obcí na nákupu výměnného fondu ****	
114	Počet obcí přispívajících na nákup výměnného fondu	242
115	Částka poskytnutá na výměnný fond (za přispívající obce celkem)	1 405 155,00

Statistiky

Výkony a financování RF – přehled za obsluhované oblasti

0	Statistický výkaz výkonu regionálních funkcí	Rok 2021		Formulář výkazu schválený NK Praha						
1	Kraj	Královéhradecký	Krajská knihovna	Sumář bez krajské	Hradec Králové	Jičín	Náchod	Kostelec nad Orlicí	Rychnov nad Kněžnou	Trutnov
2	Název knihovny (v krajském sumáři počet PK)									
3	Počet pracovníků zajišťujících regionální funkce	16,320	3,37	12,950	2,90	2,60	2,65	1,10	2,00	1,70
4	Počet obsluhovaných knihoven	384	6	378	93	76	80	26	54	49
5	Poradenská a konzultační činnost									
6	počet obslužených knihoven	365	12	353	93	76	60	22	53	49
7	počet poskytnutých konzultací	1 487	19	1 468	554	400	69	40	202	203
8	počet metodických návštěv	640	4	636	230	84	221	26	63	12
9	Statistika knihovnických činností Kult (MK) 12 - 01									
10	počet obslužených knihoven	364	6	358	90	71	69	26	53	49
11	počet zpracovaných statistických výkazů	380	7	373	93	75	71	27	54	53
12	Vzdělávání knihovníků, semináře									
13	počet obslužených knihoven	106	40	66	16	25	18	0	0	7
14	počet všech vzdělávacích akcí	59	23	36	8	25	2	0	0	1
15	z toho (z ř. 14): počet akcí v rámci RF	24	9	15	8	4	2	0	0	1
16	z toho (z ř. 15): počet akcí na podporu vzd., kult. a komunitních aktivit	8	1	7	5	2	0			0
17	počet všech účastníků	857	504	353	65	246	33	0	0	9
18	z toho (z ř. 17): počet účastníků akcí v rámci RF	463	303	160	65	53	33	0	0	9
19	z toho (z ř. 18): počet účastníků akcí na podporu vzd., kult. a komunitních aktivit	84	24	60	42	18	0			0
20	počet všech vyučovacích hodin	191	108	83	18	58	4	0	0	3
21	z toho (z ř. 20): počet vyučovacích hodin v rámci RF	87	50	37	18	12	4	0	0	3
22	z toho (z ř. 21): počet vyuč. hodin na podporu vzd., kult. a komunitních aktivit	18	6	12	8	4	0			0
23	Porady									
24	počet obslužených knihoven	134	13	121	8	10	67	0	21	15
25	počet akcí	34	16	18	6	1	7	0	2	2
26	počet účastníků	379	149	230	59	12	93	0	48	18
27	Praktická podpora vzd., kult. komunitních aktivit									
28	Počet obslužených knihoven	8	0	8	0	6	2	0	0	0
29	Počet akcí, zásahů	10	0	10	0	8	2	0	0	0
30	Pomoc při revizi a aktualizaci KF									
31	počet obslužených knihoven	76	0	76	18	15	12	13	2	16
32	z toho počet revidovaných knihoven	60	0	60	17	14	12	3	2	12
33	počet revidovaných knihovních jednotek	80 378	0	80 378	29 638	3 644	22 670	4 931	2 047	17 448
34	počet aktualizovaných knihovních jednotek	74 547	0	74 547	35 153	3 925	6 677	5 855	603	22 334
35	Nákup KF z prostředků provozovatelů (obcí) do vlastních KF									
36	počet obslužených knihoven	0	0	0	0	0	0	0	0	0
37	počet nakoupených knihovních jednotek	0	0	0	0	0	0	0	0	0
38	Zpracování KF z prostředků provozovatelů (obcí) vlastních KF									
39	počet obslužených knihoven	39	0	39	0	13	0	9	0	17
40	počet zpracovaných knihovních jednotek	1 516	0	1 516	0	507	0	359	0	650

Regionální funkce 2021

			Krajská knihovna	Sumář bez krajské	Hradec Králové	Jičín	Náchod	Kostelec nad Orlicí	Rychnov nad Kněžnou	Trutnov
89	Financování regionálních funkcí z jiných zdrojů (vlastní prostředky knihovny, obce, další zdroje, sponzorské dary)	Rok 2021								
91	Náklady za rok									
92	Spotřeba materiálu (číslo účtu 501)	1 070,72	0,00	1 070,72	290,99	0,00	0,00	0,00	0,00	779,73
93	z toho: na nákup knihovního fondu*	779,73	0,00	779,73	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	779,73
94	Mzdové náklady (číslo účtu 521)	1 365 052,00	1 365 052,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
95	z toho : platy zaměstnanců	1 324 652,00	1 324 652,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
96	z toho: ostatní osobní náklady	40 400,00	40 400,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
97	Zákonné sociální a zdravotní pojištění (číslo účtu 524)	441 669,59	441 669,59	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
98	Ostatní provozní náklady (neuvedené v ř. 92, 94, 97)	267 175,96	267 175,96	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
99	Provozní náklady celkem (součet ř. 92, 94,97,98)	2 074 968,27	2 073 897,55	1 070,72	290,99	0,00	0,00	0,00	0,00	779,73
100	Investiční náklady	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
101	Náklady celkem (součet ř. 99 + 100)	2 074 968,27	2 073 897,55	1 070,72	290,99	0,00	0,00	0,00	0,00	779,73
102										
103	Finanční prostředky obcí na fond knihoven a jeho zpracování**	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
104	Na nákup (stálého) knihovního fondu pro knihovny (z prostředků obcí)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
105	Na zpracování (stálého) knihovního fondu pro knihovny (z prostředků obcí)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
106										
107	Další finanční podpora knihoven z krajského rozpočtu		Krajská knihovna	Sumář bez krajské	Hradec Králové	Jičín	Náchod	Kostelec nad Orlicí	Rychnov nad Kněžnou	Trutnov
108	(mimo prostředky určené na RF)***	Rok 2021								
109	Celkové částky, které knihovny získaly v roce 2021	398 000,00	0,00	398 000,00	398 000,00					
110	Z krajských grantových programů určených nejen knihovnám	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
111	Z krajských grantových programů určených výhradně knihovnám	398 000,00	0,00	398 000,00	398 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
112										
113	Podíl obcí na nákupu výměnného fondu ****									
114	Počet obcí přispívajících na nákup výměnného fondu	242	0	242	69	56	48	0	31	38
115	Částka poskytnutá na výměnný fond (za přispívající obce celkem)	1 405 155,00	0,00	1 405 155,00	412 500,00	367 490,00	359 174,00	0,00	121 391,00	144 600,00

* Nevykazují se zde finance od obcí na nákup VF, ty se uvádí v řádce 115

**Řádek 104 a 105 vyplňují jen ty PK a KK, v jejichž obvodě obce

přispívají na nákup KF pro své knihovny (viz činnost v ř. 35 a ř. 38)

***Řádky 110 a 111 vyplňují ty knihovny, které získaly v rámci krajských

grantových programů dotace na rozvoj a činnost mimo program RF:

v ř. 110 jsou uvedeny dotace z **jakéhokoliv** krajského grantového programu, kt. knihovna získala

v řádce 111 jsou uvedeny dotace z krajského grantového programu, kt. knihovna získala

a který byl krajem vyhlášen **výhradně** na podporu knihoven a není součástí financí na RF.

****Řádky 114 a 115 vyplňují ty PK a KK, v jejichž obvodě přispívají obce

i na nákup do výměnného fondu (viz. výměnné fondy v ř. 46)

Statistiky

Porovnání výkonů RF v letech 2021 a 2020

	Sumář bez krajské knihovny	2021	2020	porovnání 2021/2020
5	Poradenská a konzultační činnost			
6	počet obslužených knihoven	353	351	2
7	počet poskytnutých konzultací	1 468	1 692	-224
8	počet metodických návštěv	636	531	105
9	Statistika knihovnických činností Kult (MK) 12 - 01			
10	počet obslužených knihoven	358	362	-4
11	počet zpracovaných statistických výkazů	373	375	-2
12	Vzdělávání knihovníků, semináře			
13	počet obslužených knihoven	66	36	30
14	počet všech vzdělávacích akcí	36	28	8
15	z toho (z ř. 14): počet akcí v rámci RF	15	7	8
16	z toho (z ř. 15): počet akcí na podporu vzd., kult. a komunitních aktivit	7	1	6
17	počet všech účastníků	353	242	111
18	z toho (z ř. 17): počet účastníků akcí v rámci RF	160	93	67
19	z toho (z ř. 18): počet účastníků akcí na podporu vzd., kult. a komunitních aktivit	60	16	44
20	počet všech vyučovacích hodin	83	60	23
21	z toho (z ř. 20): počet vyučovacích hodin v rámci RF	37	21	16
22	z toho (z ř. 21): počet vyuč. hodin na podporu vzd., kult. a komunitních aktivit	12	4	8
23	Porady			
24	počet obslužených knihoven	121	36	85
25	počet akcí	18	9	9
26	počet účastníků	230	84	146
27	Praktická podpora vzd., Kult. komunitních aktivit			
28	Počet obslužených knihoven	8	18	-10
29	Počet akcí, zásahů	10	18	-8
30	Pomoc při revizi a aktualizaci KF			
31	počet obslužených knihoven	76	72	4
32	z toho počet revidovaných knihoven	60	55	5
33	počet revidovaných knihovnických jednotek	80 378	97 635	-17 257
34	počet aktualizovaných knihovnických jednotek	74 547 *		
35	Nákup KF z prostředků provozovatelů (obcí) do vlastních KF			
36	počet obslužených knihoven	0	0	0
37	počet nakoupených knihovnických jednotek	0	0	0
38	Zpracování KF z prostředků provozovatelů (obcí) vlastních KF			
39	počet obslužených knihoven	39	48	-9
40	počet zpracovaných knihovnických jednotek	1 516	1 868	-352
41	Výměnný fond (v knihovnických jednotkách)			
42	stav výměnného fondu k 31.12. 2020	344 310	339 026	5 284
43	roční přírůstek VF	15 706	16 088	-382
44	roční úbytek VF	10 422	20 581	-10 159
45	z ř. 42 zakoupeno z finančních prostředků kraje na regionální funkci	9 540	9 354	186
46	z ř. 42 zakoupeno z finančních prostředků obce	5 939	6 558	-619
47	z ř. 42 z zakoupeno z finančních prostředků dalších zdrojů	227	176	51
48	Cirkulace VF			
49	počet obslužených knihoven	306	296	10
50	počet expedovaných souborů	1 105	1 006	99
51	počet svazků v souborech	68 515	62 533	5 982
52	Servis automatizovaného knihovního systému			
53	počet knihoven, pro které pověřená knihovna zajišťuje podporu automatizovaného systému	116	152	-36
54	počet akcí, zásahů	159	62	97
55	Doprava v rámci výkonu RF			
56	počet obslužených knihoven	228	210	18
57	počet ujetých km	10 096	8 036	2 060

* Ukazatel se v roce 2020 nesledoval.

Poradenská a konzultační činnost

Metodické návštěvy, konzultace a další formy poradenské činnosti jsou tradiční komunikační cestou mezi pověřenou a obsluhovanou knihovnou. Poradenskou službu využilo 93,4 % obsluhovaných knihoven. Registrováno bylo oproti minulému roku o 20 % více metodických návštěv a o 9,5 % více odborných rad s časovou dotací nad 30 min. pracovního času; velký objem dotazů kratšího rozsahu se neevduje. Rozsah metodické činnosti se tak již částečně vrátil k výkonům před covidovou epidemií, i když v roce 2021 byl provoz knihoven stále ještě omezován uzavírkami a nemocností zaměstnanců.

Odborné rady a komunikace s knihovníky, která probíhá často i z vlastní iniciativy metodiků, se týkaly nejčastěji provozu knihoven v době epidemie, automatizovaných systémů, katalogizace, aktualizace a revize fondů, pomoci při aktualizaci a zakládání webových stránek, žádostí o datace VISK a konzultace k projektu Bookstart.

Komunikace se zřizovateli knihoven probíhá pravidelně ve všech oblastech, vhodnou příležitostí je uzavírání smluv o poskytnutí dotace na nákup výměnných fondů či předání ročních zpráv o regionálních službách poskytnutých dané knihovně. Roční přehledy o službách včetně informací o hospodaření s finančními prostředky dostávají zřizovatelé například na Jičínsku.

Oblast Pověřená knihovna	Metodické návštěvy 2021	Návštěvy na 1 obsluhovanou knihovnu*	Konzultace 2021	Konzultace na 1 obsluhovanou knihovnu
Hradec Králové	230	2,5	554	6,0
Jičín	84	1,1	400	5,3
Náchod	221	2,8	69	0,9
Kostelec n. Or.	26	1,0	40	1,5
Rychnov n. Kn.	63	1,2	202	3,7
Trutnov	12	0,3	203	4,1
Celkem	636	1,7	1 468	3,9

* Indikátor standardu regionálních funkcí k metodickým návštěvám: 2 metodické návštěvy ročně v každé knihovně.

Průzkum prostorového a technického vybavení knihoven

V roce 2021 proběhlo v celém kraji oslovení zřizovatelů knihoven v obcích do 3 000 obyvatel z důvodu průzkumu prostorového a technického vybavení knihoven. Cílem bylo soustředit podklady pro odbor kultury Královéhradeckého kraje, který se zabývá záměrem krajských dotací určených cíleně pro vybavení knihoven. Z celkového počtu 328 knihoven v malých obcích zajišťovali metodici pověřených knihoven podrobnější šetření v 43 knihovnách (tj. v 13 % z celkového počtu). Jednalo se o obce, kde zřizovatelé plánují modernizaci knihovny v letech 2023–2027 a zajímají se o financování těchto záměrů pomocí dotací. Byl zjišťován současný stav budov, exteriérů i interiérového vybavení a také rozsah i finanční náročnost

plánovaných rekonstrukcí či modernizací. Podrobné podklady včetně fotodokumentace a komentáře předala krajská knihovna odboru kultury Královéhradeckého kraje.

Webové stránky obsluhovaných knihoven

Pro zakládání a aktualizace webových stránek obsluhovaných knihoven je využíváno metodické doporučení Webové stránky malých knihoven. Zájem ze strany vesnických knihoven o provozování vlastního webu se zvyšuje jen zvolna, stále zůstává přibližně třetina knihoven bez vlastní webové prezentace nebo odpovídající prezentace na stránkách obce. Pokrok je vidět v lepším obsahu a aktuálnosti stávajících webů, což je výsledek praktické i metodické pomoci pověřených knihoven. Metodici se věnovali i stránkám knihoven, které sídlí na webu obce, a zprovoznění nových online katalogů v rámci regionálních systémů.

Publikační činnost a weby Pro knihovny

Krajská knihovna vydávala již 31. ročník knihovnického zpravodaje U nás, který je v tištěné podobě dostupný všem obsluhovaným knihovnám kraje. Zpravodaj přinášel informace k tématu Čtenářství (téma krajské propagační kampaně), propagoval příklady dobré praxe v rubrikách Šumné knihovny, Prostory a vybavení knihoven, Jak na to. Celkem vyšla 4 čísla zpravodaje. Jako e-kniha byla vydána publikace Veřejné knihovny Královéhradeckého kraje v roce 2021.

Významnou pomůckou pro komunikaci s knihovníky obsluhovaných knihoven jsou specializované webové stránky. V roce 2021 rozšířila stránky s knihovnickou problematikou pověřená knihovna Kostelec nad Orlicí. Knihovna města Hradce Králové obohatila informace o novou sekci Rekonstrukce a úpravy knihoven, na Jičínsku již tradičně fungoval facebook pro knihovníky.

Realizace propagační kampaně

Krajská propagační kampaň zaměřená na čtenářství podpořila tradiční oblast působení knihoven vůči veřejnosti. I přes epidemiologická opatření se podařilo připravit řadu zajímavých programů zejména pro dětské návštěvníky. V letní sezóně knihovny často využívaly pro akce venkovní prostory, pokračovala nabídka čtenářsky zaměřených aktivit v online prostředí. Na závěr propagační kampaně byla uspořádána Devátá královéhradecká knihovnická konference s tématem Knihovny podporují čtenářství dětí a mládeže. Konference se konala online za účasti knihovníků z celé republiky a její součástí byly i inspirativní příklady z praxe dětských oddělení.

Hodnocení knihovnických činností, soutěže a propagace

Odevzdání statistických výkazů, výročních zpráv, analýz a dat do benchmarkingu proběhlo v termínu podle celostátních metodik. Neprofesionálním knihovnám byla poskytnuta potřebná odborná pomoc. Vyhodnocení standardu pro dobrou knihovnu a roční souhrn informací o vývoji knihoven byly publikovány v ročence Veřejné knihovny Královéhradeckého kraje v roce 2020. Hodnocení knihoven podle výkonů bylo využíváno pro informování zřizovatelů, pro nominace do knihovnických soutěží.

Knihovnické soutěže a ocenění

Soutěžení knihoven bylo ovlivněno zrušením soutěže Vesnice roku 2021. Krajská knihovna připravila nominace do celostátních soutěží. Do soutěže Městská knihovna roku se přihlásila Městská knihovna Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem (okres Trutnov) a v celostátní soutěži Knihovna roku reprezentovala kraj Obecní knihovna ve Studnici (okres Náchod). Titul Knihovnice /Knihovník roku byl předán oceněným knihovníkům v říjnu na slavnostním večeru ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové.

V roce 2021 připravila pracovní skupina metodiků ve spolupráci s odborem kultury Královéhradeckého kraje a SKIP 08 Východní Čechy pravidla nové krajské soutěže veřejných knihoven. Pravidla pro udělení ocenění Knihovna Královéhradeckého kraje byla schválena na říjnovém zasedání Rady Královéhradeckého kraje. Cílem soutěže je oceňovat kvalitní služby a pestrou nabídku vzdělávacích a kulturních aktivit zaměřenou na místní komunitu. Pravidla krajské soutěže respektují podmínky, které platí pro celostátní soutěž Knihovna roku. Výchoziskem pro hodnocení knihoven jsou celostátní knihovnické standardy, zohledňuje se úspěšná účast v krajském kole soutěže Vesnice roku. Úspěšné knihovny získají finanční dar a vítězná knihovna postoupí do celostátního kola soutěže Knihovna roku. První ročník soutěže je plánován na rok 2022.

Průzkumy spokojenosti uživatelů

Podle standardu je doporučeno provádět průzkumy spokojenosti jednou za 5 let; v roce 2021 proběhlo vzhledem k omezování služeb velmi málo průzkumů. Průzkumy v neprofesionálních knihovny se objevují zřídka, ani zřizovatelé těchto knihoven o to neprojevují zájem.

Vzdělávání knihovníků, porady

V roce 2021 byla větší nabídka vzdělávacích akcí než v předešlém roce, ale počet obslužených knihoven ani počet účastníků se ještě nevrátil na úroveň roku 2019, a to zejména kvůli nemocnosti a epidemiologickým omezením, která v roce 2021 opět ovlivňovala chod knihoven. Z celkového počtu 59 akcí (v roce 2020 43 vzdělávacích akcí) uspořádala více než třetinu krajská knihovna. Celkem 24 školení bylo uskutečněno v rámci reg. funkcí, část vzdělávání v krajské knihovně byla podpořena dotací VISK. Vzdělávání se dále věnovaly i pověřené knihovny kromě oblasti Kostelec nad Orlicí a Rychnov nad Kněžnou. Ke školením a poradám se již druhý rok využívaly online nástroje, zlepšilo se také technické vybavení. Online komunikace se stává běžnou součástí práce metodiků i knihovníků, oceňuje se zejména úspora času, operativnost jednání. Osobní setkávání je ale také žádané, protože více podporuje výměnu zkušeností a názorů. Z toho důvodu si metodici vyžádali zorganizování krajského workshopu, který byl koncipován jako výjezdní s exkurzí po hostitelské knihovně. Uskutečnil se v září v Knihovně města Hradce Králové a diskuse se zaměřila na soutěžení knihoven.

Budování výměnných fondů

Finanční zajištění

Výměnné fondy jsou dlouhodobě považovány za základ regionálních služeb. Nákup fondů byl financován částkou 3 495 890 Kč, což je obdobná částka jako v předešlém roce, a udržel se tedy nárůst, který v této položce v roce 2020 vznikl. Z této částky tvořily příspěvky a dary od obcí 40 %, zbývající náklady byly uhrazeny z dotace na regionální funkce. Nákup výměnných fondů podpořilo 242 obcí, sduřování finančních prostředků na nákup se neuskutečňuje v oblasti Kostelec nad Orlicí.

Přírůstek a aktualizace výměnných fondů

Přírůstek výměnného fondu kraje byl i při zachování finanční částky o 2 % nižší než v předešlém roce, což může být způsobeno zvýšenými cenami knih. Průměrná cena 1 dokumentu byla 226 Kč (v roce 2020 218 Kč). Knihovny opět nakupovaly s využitím slev a hromadných nákupů.

Obnova výměnného fondu byla na hodnotě 4,6, čili mírně poklesla. Důvodem může být o téměř polovinu nižší objem úbytků, i když knihovních jednotek s ukončenou aktualizací bylo v některých okresech dokonce více než revidovaných k. j.

Cirkulace výměnných fondů

Výměnnými fondy bylo obsluženo 93 % vesnických knihoven. Objem dokumentů nabídnutých k prvnímu půjčení činil 224 k. j. (v předešlém roce 211 k. j.) na 1 knihovnu využívající cirkulaci, což je ve všech oblastech více, než doporučuje standard.

Objem prolongací v obsluhovaných knihovnách se liší podle systému distribuce souborů a řídí se také kapacitou depozitářů pověřených knihoven. Objem starších fondů, které zůstávají dlouhodobě v obsluhovaných knihovnách a suplují tam chybějící kmenový fond, se snižuje jen zvolna. Takto rozvezené fondy jsou stále součástí výměnných fondů pověřených knihoven, i když funkci výměny již neplní.

	Knihovny obslužené výměnnými fondy	Výměnné fondy poskytnuté v roce 2020 celkem		z toho			
		soubory	svazky	první půjčení dokumentů		prolongace	
				soubory	svazky	soubory	svazky
Hradec Králové	79	340	20 413	340	20 413	0	0
Jičín	63	564	34 102	182	11 274	382	22 828
Náchod	59	1 121	69 065	164	10 464	957	58 601
Kostelec n. Or.	22	117	6 927	47	3 081	70	3 846
Rychnov n. Kn.	46	308	18 444	112	6 703	196	11 741
Trutnov	37	639	39 700	260	16 580	379	23 120
Kraj celkem	306	3 089	188 651	1 105	68 515	1 984	120 136

Vlastní fondy obsluhovaných knihoven, pomoc při revizích a aktualizacích

O pomoc při nákupu vlastních fondů neměly obsluhované knihovny zájem, pomoc při zpracování těchto fondů poskytovaly pověřené knihovny Jičín, Kostelec nad Orlicí a Trutnov. Revize kmenových fondů proběhly v 18 % knihoven. Nízká hodnota obratu fondu u vesnických knihoven signalizuje, že se část knihovnických fondů nevyužívá, ale k aktualizacím se tyto knihovny většinou nestavějí aktivně a čekají na zásah pověřené knihovny.

Metodická a praktická podpora vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit

Metodická podpora je zahrnuta ve výkaze poradenské činnosti, na podporu kompetencí k pořádání akcí pro veřejnost byla zaměřena třetina vzdělávacích akcí. Pověřené knihovny nabízejí i z hlediska pracovních kapacit více metodickou pomoc a vzdělávání než praktickou pomoc jednotlivým knihovnám. Počet zásahů praktické pomoci byl ovlivněn sníženým zájmem ze strany obsluhovaných knihoven, protože řada kulturních a vzdělávacích programů se kvůli epidemiologickým omezením neuskutečnila.

Automatizované systémy

Zapojení knihoven do portálu Knihovny.cz k 31. 12. 2021: SVK Hradec Králové, Knihovna města Hradce Králové, Městská knihovna Trutnov, Městská knihovna Jaroměř. V knihovnách v Jičíně a Kostelci nad Orlicí přípravy pokročily do finální fáze.

Závěr

Veřejné knihovny byly v roce 2021 nadále ovlivněny omezením provozu v důsledku epidemie covid-19 a z toho vyplývajícím poklesem návštěvnosti. Výkaz regionálních služeb ale signalizuje mírné oživení v základních službách pro obsluhované knihovny, nejvíce žádané bylo odborné poradenství a cirkulace výměnných fondů. Dodávky výměnných souborů oceňují i zřizovatelé knihoven, což dokládají ochotou poskytovat příspěvky a dary na nákup dokumentů do těchto fondů.

Založením krajské soutěže vyhlášené a finančně podpořené Radou Královéhradeckého kraje byl dán knihovníkům i metodikům nástroj pro zvyšování kvality služeb v knihovnách.

V roce 2021 byla vyjádřena podpora rozvoje čtenářství ze strany Královéhradeckého kraje poskytnutím individuální dotace na materiální zajištění projektu Bookstart – S knížkou do života. Centrum tohoto projektu je v Knihovně města Hradce Králové a nabídku pomoci využilo 40 knihoven.

Regionální služby nadále přispívaly k udržení knihoven na malých vesnicích, podporovaly vzdělávání knihovníků a propagaci knihovnictví.

Komentář ke krajskému sumáři výkonů regionálních funkcí zpracovala:

Bc. Eva Semrádová, Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové

Název	Výroční zpráva o výkonu regionálních funkcí v knihovnách Královéhradeckého kraje v roce 2021
Zpracoval	Ředitelky a metodičky pověřených knihoven, metodičky krajské knihovny
Vydavatel	Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové
Rok vydání	2022
Počet stran	52
Obálka	Fotografie poskytl ke zveřejnění knihovny jmenované na 2. straně zprávy
Dostupné na WWW	www.svkhk.cz